

Stockholms
universitet

Universitetsstyrelsen

Protokoll fört vid sammanträde
2025-09-22 (nr 4 2025)
kl 09.00-12.00

- Närvarande: Justitierådet Helena Jäderblom (ordförande), rektor Hans Adolfsson, stadsdirektör Fredrik Jurdell, senior ekonom Robert Bergqvist, edstyresman Sanne Houbby-Nielsen, civilingenjör Anna Rathsmann, verkställande direktör Erik Brandsma (pp. 1-4, 6-15), universitetsrektor Tiit Land, professor Martin Jakobsson, professor Yvonne Svanström, professor Stefan Helgesson, kårordförande Victor Nygren, vice kårordförande Kai Nuñez Wiklund och doktorand Karl Sigfrid
- Huvudföredragande: Universitetsdirektör Åsa Borin
- Föredragande: Utredare Anna Riddarström (p. 4), justitierådet Helena Jäderblom (p. 5), utbildningsledare Rikard Skårfors (p. 7), internrevisionschef Tobias Bjöörn (pp. 8-9), universitetsdirektör Åsa Borin (pp. 8-9), controller Clara Ersson (pp. 10-11), informationssäkerhetschef Fredrik Bolinder och IT-chef Petra Lagerkvist (p. 12), planeringschef Karin Fürstenbach (p. 13), vicerektor Martin Jakobsson (p. 14)
- Övriga närvarande: Professor Joakim Edsjö (ersättare), prorektor Jane Reichel, universitetsdirektör Åsa Borin, internrevisionschef Tobias Bjöörn, avdelningschef Lena Ousbäck, planeringschef Karin Fürstenbach, kommunikationschef Johan Brandt, chefsjurist Markos Stavroulakis utbildningsledare Rikard Skårfors (p. 7), controller Clara Ersson (pp. 8-11), utbildningsledare Sophia Gustafsson Capkova (p. 11), informationssäkerhetschef Fredrik Bolinder och IT-chef Petra Lagerkvist (p. 12), Alejandra Pizarro Carrasco (ST), samt utredare Anna Riddarström
- Protokollförelse: Utredare Anna Riddarström

1. Utseende av justeringsperson Stefan Helgesson utses till justeringsperson.
2. Fastställande av dagordning Dagordningen fastställs.
3. Information från rektor Rektor informerar om uppdraget till universitetet att utveckla ett medborgarskapsprov, om möte med stadsrådet Lotta Edholm och om antagningsstatistiken för höstterminen. Vidare informerar rektor om utlysningen av medel för nya strategiska forskningsområden, om den lärosätsgemensamma digitala plattformen för E-infrastruktur UniDig och om universitetets mottagare av bidrag från ERC.

4.	Brev till styrelsen
(dnr SU FV-3371-25) | Universitetsstyrelsen beslutar uppdra åt rektor att besvara brevet med hänvisning till fördiskussion i styrelsen.

Det antecknas att Victor Nygren och Kai Nuñez Wiklund reserverar sig mot beslutet (bilaga 1). |
| 5. | Beslut om utseende av vice ordförande i universitetsstyrelsen | Universitetsstyrelsen beslutar att utse Erik Brandsma till vice ordförande i styrelsen för perioden 2025-09-22 – 2028-04-30.

Det antecknas att Erik Brandsma inte deltar i beslutet. |
| 6. | Fastställande av sammanträdestider för 2026 | Universitetsstyrelsen beslutar att under 2026 hålla sammanträde den 18 februari, 22 april, 5 juni, 22 september, 26 oktober och 4 december. Samtliga sammanträden hålls kl. 9.00-12.00. |
| 7. | Beslut om revidering av Arbetsordning vid Stockholms universitet
(dnr SU FV-3199-25) | Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa Arbetsordning vid Stockholms universitet enligt bilaga 2.

Detta beslut ersätter Arbetsordning vid Stockholms universitet, beslutad 2024-11-25. |
| 8. | Beslut om åtgärder med anledning av rapport från Internrevisionen avseende granskning av universitetets hantering av generativ AI
(dnr SU FV-0003-25 och FV-1998-25) | Universitetsstyrelsen beslutar att uppdra åt rektor att vidta erforderliga åtgärder enligt yttrandet (bilaga 3) samt att lägga Internrevisionens rapport till handlingarna (bilaga 4). |
| 9. | Beslut om åtgärder med anledning av rapport från Internrevisionen avseende granskning av universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll
(dnr SU FV-0003-25 och FV-1999-25) | Universitetsstyrelsen beslutar att uppdra åt rektor att vidta erforderliga åtgärder enligt yttrandet (bilaga 5) samt att lägga Internrevisionens rapport till handlingarna (bilaga 6). |
| 10. | Yttrande över frågor från Riksrevisionen
(dnr SU FV-2400-25) | Universitetsstyrelsen beslutar att avge yttrande till Riksrevisionen enligt bilaga 7. |
| 11. | Redovisning av utbildningsindikatorer
(dnr SU FV-2932-25) | Information |
| 12. | Åtterrapporing med anledning av Internrevisionens granskning av IT-säkerhet
(dnr SU FV-0975-25) | Information |

Stockholms
universitet

13.	Information till universitetsstyrelsen inför
anslagsfördelning 2026
(dnr SU FV-2740-25)	Information
14.	Presentation av det naturvetenskapliga
området	Information
15.	Övriga frågor	Inga övriga frågor anmäldes.

Från: Presidiet
Till: [Anna Riddarström](#)
Ärende: Reservationer
Datum: den 22 september 2025 12:19:12
Bilagor: [Outlook-xdu1vuag.png](#)

Hej!

Studentkårens båda representanter reserverar sig mot beslutet att US inte vill göra ett uttalande (punkt 4 på dagordningen).

Vänliga hälsningar/Best regards
Victor Nygren & Kai Nuñez Wiklund

Presidiet 2025/2026

The Presidium of the Student Union 2025/2026

presidiet@sus.se

Stockholms universitets studentkår /

Stockholm University Student Union

Besöksadress / Visiting address: Studenthuset, Campus Frescati

Universitetsvägen 2a, 114 18 Stockholm

www.sus.se

www.facebook.com/studentkar

www.instagram.com/sustudentkar

**Stockholms
universitets
studentkår**

Tänk på miljön innan du skriver ut e-postmeddelande!

Help save the environment. Please do not print this e-mail unless you need to!

Arbetsordning vid Stockholms universitet

Fastställd av universitetsstyrelsen 2025-09-22
att gälla fr.o.m. 2025-09-22

Innehåll

1. Inledning	2
2. Generella begrepp	2
2.1 Vetenskaplig kompetens	2
3. Delegation och delegationsordning	2
4. Organisation	3
4.1 Universitetsstyrelsen	3
4.2 Rektor	3
4.3 Områdesnämnd	3
4.4 Fakulteter	4
4.5 Institution	4
4.6 Institutionsstyrelse och prefekt	4
4.7 NORDITA	4
4.8 Universitetsförvaltning och universitetsdirektör	4
4.9 Universitetsbibliotek och överbibliotekarie	5
4.10 Personalansvarsnämnd	5
4.11 Internrevision	5
4.12 Studenter	5
5. Universitetsstyrelsen	5
5.1 Uppgifter	5
5.2 Sammansättning.....	7
5.3 Universitetsstyrelsens arbetsformer	8
5.4 Protokoll	9
5.5 Expediering av beslut	9
5.6 Revisionsutskott	10
5.7 Förvaltning av gåvor och donationer.....	10
6. Rektor	12
6.1 Uppgifter	12
6.2 Arbetsformer	13
6.3 Vicerektorer.....	13
7. Områdesnämnd	13
7.1 Uppgifter	13
7.2 Sammansättning.....	14
8. Fakultetsnämnd	15
8.1 Uppgifter	15
8.2 Sammansättning.....	15
8.3 Dekanus och prodekanus	15
9. Institutioner	15
9.1 Institutionsstyrelse	15
9.2 Prefekt	16

1. Inledning

Med anledning av bestämmelserna i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) utformas en arbetsordning för Stockholms universitet som omfattar universitetets övergripande organisation, arbetsfördelning mellan universitetsstyrelse och rektor, principer för delegering av beslutanderätt, handläggningen av vissa ärenden samt formerna i övrigt för verksamheten.

2. Generella begrepp

2.1 Vetenskaplig kompetens

I högskolelagen stadgas att universitetet beslutar om sin interna organisation utöver universitetsstyrelsen och rektor, om inte annat är föreskrivet (2 kap. 5 § högskolelagen). Beslut ska fattas av personer med vetenskaplig kompetens (med vetenskaplig kompetens avses avlagd doktorsexamen eller motsvarande vetenskaplig kompetens) om besluten kräver en bedömning av

- uppläggnig, genomförande av och kvalitet i utbildningen eller
- organisation av och kvalitet i forskningen.

Om bedömning ska göras av en grupp av personer, ska majoriteten av personerna ha vetenskaplig kompetens. Universitetsstyrelsen får dock besluta att en sådan majoritet inte behövs, om det finns särskilda skäl (2 kap. 6 § högskolelagen).

Med person med vetenskaplig kompetens avses i det här sammanhanget den som är

- professor eller
- annan lärare/forskare/akademisk ledare¹ som har en anställning eller ett uppdrag, för vilket det krävs doktorsexamen eller en motsvarande vetenskaplig kompetens, inom en områdes- respektive fakultetsnämnds ansvarsområde.

Definitionen av vetenskaplig kompetens har relevans bland annat för valförfarandet vid exempelvis utseende av ledamöter till beslutande organ inom universitetet. För valbarhet och rösträtt gäller att personen ska uppfylla kriterierna ovan för vetenskaplig kompetens.

3. Delegation och delegationsordning

En delegation innebär ett överförande av viss beslutsbefogenhet från ett organ till ett underordnat organ.

En korrekt genomförd delegation innebär att *ansvaret för fattade beslut delvis överförs* till det underordnade organet, som fått uppgiften till sig delegerad. Det yttersta ansvaret ligger dock kvar på det delegerande organet. Det ankommer t.ex. på vederbörande att ingripa, om det visar sig att det underordnade organet inte förmår utföra uppgifterna eller missköter sig. En delegation kan när som helst återkallas och bör också återkallas, när det finns skäl till det. Det delegerande organet *ansvarar* med andra ord *för sitt delegationsbeslut*.

¹ Med akademisk ledare avses här dekan, prefekt, föreståndare eller motsvarande.

Högskoleförfattningarna reglerar i dag enbart vilka ärenden som ska beslutas av *universitetsstyrelse och rektor*. Andra beslutande organ inom universitetet grundar sina beslutsbefogenheter på delegation från andra organ, där den ursprungliga delegationen alltid är från rektor.

I högskoleförordningen stadgas vilka särskilt angivna frågor som ska beslutas av *universitetsstyrelsen*. Sådana frågor får universitetsstyrelsen inte delegera. Däremot kan universitetsstyrelsen i en viss konkret fråga bemyndiga rektor att fatta beslut i sitt ställe. Som myndighetens chef fattar rektor beslut i alla universitetets ärenden, bortsett från ärenden som enligt högskoleförfattningarna ska avgöras av universitetsstyrelsen. Rektor får enligt högskoleförordningen delegera sina uppgifter, om inte annat är särskilt föreskrivet (2 kap. 13 § högskoleförordningen). Bestämmelsen om delegering i myndighetsförordningen (2007:515) är enligt 1 kap. 5 § högskoleförordningen inte tillämplig på högskolorna.

Huvudprincipen är att överordnade organ får vidaredelegera till underordnade organ om inte annat anges. Utöver vad som anges om de beslutande organens uppgifter i denna arbetsordning finns delegationsbeslut fastställda av respektive organ.

4. Organisation

4.1 Universitetsstyrelsen

Universitetsstyrelsen har inseeende över universitetets alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs (2 kap. 2 § högskolelagen).

Universitetsstyrelsen är en styrelse med fullt ansvar.

Vid universitetet finns en internrevision direkt underställd universitetsstyrelsen. Inom universitetsstyrelsen finns ett revisionsutskott, vilket är ett beredande organ som regelbundet rapporterar till universitetsstyrelsen (se avsnitt. 5.6).

4.2 Rektor

Rektor är universitetets myndighetschef (2 kap. 3 § högskolelagen). Anställningen som rektor regleras i högskoleförordningen (2 kap. 8 § högskoleförordningen). Rektor ska ha en ställföreträdare, som tjänstgör i rektors ställe, när han eller hon inte är i tjänst, och som i övrigt ersätter rektor i den utsträckning som rektor bestämmer (2 kap. 10 § högskoleförordningen). Rektors ställföreträdare benämns prorektor.

Rektor har närvaro- och yttranderätt vid samtliga sammanträden med beslutande organ inom universitetet.

4.3 Områdesnämnd

Områdesnämnden är områdets beslutande organ. Majoriteten av ledamöterna i områdesnämnden utgörs av lärare/forskare med vetenskaplig kompetens (s.k. verksamhetsrepresentanter). Vid Stockholms universitet finns två områdesnämnder:

- Områdesnämnden för humanvetenskap
- Områdesnämnden för naturvetenskap

4.4 Fakulteter

Inom universitetet finns fyra fakulteter:

- Humanistiska fakulteten
- Juridiska fakulteten
- Naturvetenskapliga fakulteten
- Samhällsvetenskapliga fakulteten

Fakulteten leds av en fakultetsnämnd. Fakultetsnämndens ordförande benämns dekanus och vice ordförande benämns prodekanus.

Under Områdesnämnden för humanvetenskap sorterar Humanistiska, Juridiska och Samhällsvetenskapliga fakulteterna. Områdesnämndens ordförande och vice ordförande är tillika dekaner. Juridiska fakultetsnämnden är tillika Juridiska institutionsstyrelsen och institutionens beslutande organ.

Områdesnämnden för naturvetenskap är tillika fakultetsnämnd och fakultetens beslutande organ. Områdesnämndens/fakultetsnämndens ordförande är tillika dekanus och vice ordförande är tillika prodekanus.

4.5 Institution

Verksamheten bedrivs inom institutioner/motsvarande (med motsvarande avses institut eller centrumbildning som sorterar under en fakultet), om inte annat beslutats för viss verksamhet. Varje institution tillhör en fakultet. Institutioner ska drivas som en samlad ekonomisk verksamhet med gemensamt budget- och resultatansvar om inte rektor beslutar annat.

4.6 Institutionsstyrelse och prefekt

En institution leds av en institutionsstyrelse och en prefekt, om inte rektor i ett enskilt fall har beslutat annat.

4.7 NORDITA

Vid universitetet finns Nordiska institutet för teoretisk fysik, NORDITA, organisatoriskt placerat direkt under rektor. Huvudmannskapet för institutet är gemensamt för universitetet och Kungliga Tekniska högskolan, KTH. Institutet leds av en styrelse utsedd enligt institutets stadgar och en föreståndare utsedd av rektor i samråd med rektor för KTH. Institutet administreras inom området för naturvetenskap.

4.8 Universitetsförvaltning och universitetsdirektör

Vid universitetet finns en universitetsförvaltning. Universitetsförvaltningen stödjer universitetsstyrelsen, rektor, områdes- och fakultetsnämnder och verksamheten i övrigt i syfte att fullgöra universitetets övergripande myndighetsansvar samt att utveckla universitetets administration.

Universitetsdirektören är universitetsförvaltningens chef.

Universitetsdirektören har närvaro- och yttranderätt vid samtliga sammanträden med beslutande organ inom universitetet.

4.9 Universitetsbibliotek och överbibliotekarie

Vid universitetet finns ett universitetsbibliotek placerat inom universitetsförvaltningen. Överbibliotekarien är universitetsbibliotekets chef.

4.10 Personalansvarsnämnd

Vid universitetet finns en personalansvarsnämnd. Personalansvarsnämndens sammansättning och uppgifter regleras i 25–26 §§ myndighetsförordningen (2007:515). Rektor är ordförande i nämnden. Nämnden består i övrigt av högst tre ledamöter som utses av universitetsstyrelsen samt tre personalföreträdare vilka utses enligt bestämmelserna i personalföreträdarförordningen (1987:1101).

4.11 Internrevision

Vid Stockholms universitet finns en internrevision direkt underställd universitetsstyrelsen. Internrevisionens arbete regleras i internrevisionsförordning (2006:1228). Vidare har universitetsstyrelsen beslutat om riktlinjer för internrevisionen vid Stockholms universitet. Universitetsstyrelsen har även ett revisionsutskott (se avsnitt. 5.6).

4.12 Studenter

Studentkår

Universitetet ska efter ansökan besluta att en sammanslutning av studenter får ställning som studentkår för viss tid, om sammanslutningen uppfyller de krav som ställs i 4 kap. 9-14 §§ högskolelagen (4 kap. 8 § högskolelagen).

Studentrepresentation

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § högskolelagen).

Om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförande av beredningen (2 kap. 14 § högskoleförordningen).

I de fall det bedöms att synpunkter i ett ärende behöver inhämtas genom remiss till en eller flera instanser och ärendet rör verksamhet av betydelse för utbildningen eller studenternas situation, ska studentkårerna vid universitetet utgöra remissinstans.

5. Universitetsstyrelsen

5.1 Uppgifter

Universitetsstyrelsen ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att högskolan hushållar väl med statens medel (3 § myndighetsförordningen (2007:515) och 2 kap. 2 § första stycket högskoleförordningen).

Årsredovisningen ska skrivas under av universitetsstyrelsen. Underskriften innebär att universitetsstyrelsen intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och av kostnader, intäkter och högskolans ekonomiska ställning (2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt 2 kap. 2 § första stycket högskoleförordningen). I anslutning till underskriften i årsredovisningen ska

universitetsstyrelsen lämna en bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Universitetsstyrelsen ska enligt 2 kap. 2 § högskoleförordningen besluta

1. i viktigare frågor om verksamhetens övergripande inriktning och högskolans organisation,
2. om årsredovisningar, budgetunderlag och viktigare framställningar i övrigt samt säkerställa att det vid högskolan finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt,
3. om åtgärder med anledning av Riksrevisionens revisionsberättelser och revisionsrapporter,
4. om riktlinjer och revisionsplan för internrevisionen och åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer enligt 10 § Internrevisionsförordningen (2006:1228),
5. i viktigare frågor om den interna resursfördelningen och uppföljningen av denna,
6. i viktigare frågor om verksamhetens säkerhet,
7. i frågor som enligt 2 kap. 15 § högskoleförordningen ska avgöras av en personalansvarsnämnd, om det inte har inrättats en personalansvarsnämnd vid högskolan² eller om Statens ansvarsnämnd inte ska besluta enligt 4 kap. 16 § högskoleförordningen,
8. om den antagningsordning som anges i 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen,
9. om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning,
10. om en anställningsordning,
11. om viktigare föreskrifter i övrigt, och
12. i frågor i övrigt som är av principiell vikt. Universitetsstyrelsen får dock inte ta över uppgift från rektor, om det i högskoleförordningen eller annars har föreskrivits att denna uppgift ankommer just på rektor, 2 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen. Beslut som kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av och kvalitet i utbildningen eller organisation av och kvalitet i forskningen ska fattas av personer med vetenskaplig kompetens (2 kap. 5 § högskolelagen, se avsnitt 2).

Vidare beslutar universitetsstyrelsen i följande frågor.

² Vid Stockholms universitet finns en personalansvarsnämnd inrättad (se avsnitt 4.10).

13. Universitetsstyrelsen beslutar om föreskrifter om hörande av lärare, övriga anställda och studenter inför universitetsstyrelsens förslag till rektor 2 kap. 8 § andra stycket högskoleförordningen.

14. Universitetsstyrelsen meddelar formerna för valet av lärarrepresentanter i universitetsstyrelsen, i enlighet med 2 kap. 7a § första stycket högskoleförordningen.

15. Universitetsstyrelsen beslutar om utseende av prorektor, 2 kap. 10 § första stycket högskoleförordningen.

16. Universitetsstyrelsen avger förslag till rektor, som anställs av regeringen, 2 kap. 8 § högskoleförordningen.

17. Universitetsstyrelsen utser vice ordförande inom sig, 2 kap. 1 § tredje stycket högskoleförordningen.

18. Universitetsstyrelsen får enligt 2 kap. 15 § högskoleförordningen inrätta en personalansvarsnämnd (se p. 6) och utse ledamöter för att pröva frågor om

- a) skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden, när anställningen inte är en provanställning,
- b) disciplinansvar,
- c) åtalsanmälan,
- d) avstängning.

5.2 Sammansättning

Universitetsstyrelsen består av ordförande, rektor och 13 övriga ledamöter (2 kap. 1 § högskoleförordningen).³

Lärarna har rätt att representeras av tre ledamöter. Därutöver har de rätt till två gruppersättare. Lärarnas representanter utses genom val (se avsnitt 5.1 punkt 13).

Studenterna har rätt att representeras av tre ledamöter (2 kap. 7a § andra stycket högskoleförordningen). Därutöver har de rätt till två gruppersättare. Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Övriga ledamöter utses av regeringen som också beslutar vem som ska vara universitetsstyrelsens ordförande (2 kap. 4 § högskolelagen).

Ledamöter, utom rektor, utses för en bestämd tid, högst tre år. Om rektor utses till ordförande gäller ordförandeuppdraget i högst tre år (2 kap. 7 § högskoleförordningen).

³ Universitetsstyrelsens ledamöter är även ledamöter i Styrelsen för stiftelser anknutna till Stockholms universitet.

De företrädare för de anställda som enligt 2 kap. 4 § andra stycket högskolelagen har närvaro- och yttranderätt vid universitetsstyrelsens sammanträden utses enligt bestämmelserna i personalföreträdarförordningen (1987:1101) (2 kap. 7 § högskoleförordningen, fjärde stycket).

5.3 Universitetsstyrelsens arbetsformer

Sammanträdestider

Universitetsstyrelsen sammanträder minst fem gånger per år. Universitetsstyrelsen fastställer datum för sammanträden. Beslut om extra sammanträde fattas av ordföranden i samråd med rektor. Viktigare frågor behandlas normalt under två sammanträden, vid första sammanträdet som diskussionspunkt och vid andra sammanträdet som beslutspunkt.

Kallelse

Kallelse och föredragningslista sänds till ledamöterna senast en vecka före ordinarie sammanträde. Handlingar och förslag till beslut sänds normalt ut samtidigt. Utskicket görs elektroniskt.

Förhinder att närvara vid universitetsstyrelsens sammanträde anmäls till universitetsstyrelsens sekreterare. Styrelsens ledamöter är skyldiga att hålla styrelsens sekreterare underrättad om tillfälliga eller permanenta adressändringar.

Det ankommer på ledamot att till ordföranden före sammanträdet anmäla förhållande som kan innebära jäv enligt jävsreglerna i 16–18 §§ förvaltningslagen (2017:900).

Beredning av ärenden inkl. informations- och förhandlingsskyldighet

Universitetsstyrelsens sammanträden bereds av rektor och universitetsdirektör samt de tjänstemän som rektor eller universitetsdirektören bestämmer.

Universitetsdirektören eller den rektor utser ansvarar för att varje enskilt ärende i styrelsen handläggs i enlighet med kraven på information och förhandling i gällande arbetsrättslig reglering och avtal.

Sammanträdesordning

Universitetsstyrelsen är beslutförför när fler än hälften av ledamöterna är närvarande, bland dem ordföranden eller vice ordföranden och rektor eller prorektor (2 kap. 4 § högskoleförordningen).

Ordföranden leder universitetsstyrelsens sammanträden. Universitetsstyrelsen ska vid första sammanträdet under en ny mandatperiod inom sig utse en vice ordförande, som inträder vid förfall för ordföranden.

Vid förfall för rektor inträder prorektor.

Ersättare för lärar- och studentrepresentanter har närvaro- och yttranderätt.

Prorektor, vicerektorer, universitetsdirektören, planeringschefen, chefsjuristen, chefen för Internrevisionen, chefen för Ledningssekretariatet och chefen för Kommunikationsavdelningen har närvaro- och yttranderätt vid universitetsstyrelsens sammanträden. Universitetsstyrelsen kan därutöver medge annan person närvaro- och yttranderätt.

Ärenden ska avgöras efter föredragning (2 kap. 6 § högskoleförordningen). I de fall rektor inte själv föredrar ärende är universitetsdirektören huvudföredragande. I det fall universitetsdirektören utsett annan föredragande för visst ärende, deltar också föredragande vid universitetsstyrelsens sammanträde, dock endast vid behandlingen av det ärendet.

Sammanträdesprotokoll förs av en av universitetsdirektören utsedd sekreterare. Universitetsstyrelsen utser en ledamot att jämte ordföranden justera sammanträdesprotokollet.

Rösträtt har endast ordinarie ledamöter och tjänstgörande ersättare.

Beslut

Beslut sker genom acklamation, om inte omröstning begärs. Omröstning ska ske öppet i enlighet med 29 § förvaltningslagen (2017:900). Utgången bestäms med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Ledamot som deltagit i universitetsstyrelsens beslut har, enligt 30 § förvaltningslagen, rätt att reservera sig mot beslutet genom att få avvikande mening antecknad till protokollet. Föredragande och andra vid sammanträdet närvarande tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet har rätt att få avvikande mening antecknad. Avvikande mening ska anmälas innan protokollet/beslutet justeras.

Vid brådskande ärenden, då universitetsstyrelsen inte hinner sammanträda, får ärende enligt 2 kap. 5 § högskoleförordningen avgöras genom meddelanden mellan ordföranden, rektor och minst så många ledamöter som behövs för beslutförhet. Om detta inte är lämpligt, får ordföranden efter samråd med rektor själv avgöra ärendet. Beslut enligt ovan ska anmälas vid nästa sammanträde.

5.4 Protokoll

Protokoll ska upprättas senast 14 dagar efter det att sammanträdet avslutats. Protokollet undertecknas av sekreteraren och justeras av ordföranden och den justeringsperson som universitetsstyrelsen utsett. Om expedieringen av ett visst ärende brådskar, kan föredraganden före sammanträdet eller senast under sammanträdet begära att beslutspunkten förklaras omedelbart justerad.

5.5 Expediering av beslut

Föredraganden för ett ärende svarar för expediering av universitetsstyrelsens beslut. I beslutshandlingen ska anges vilka som deltagit i beslutet och vem som var föredragande.

Universitetsstyrelsens sekreterare ansvarar för att informera föredraganden när protokollet är justerat och att kopia av protokollet sänds till Riksrevisionen.

Ersättning för uppdrag

Regeringen beslutar om ersättning för uppdrag i universitetsstyrelsen. Ersättning utgår till ordförande, övriga ledamöter i universitetsstyrelsen samt de styrelseledamöter som representerar studenterna, dock inte till rektor eller de styrelseledamöter som är anställda vid universitetet och som i universitetsstyrelsen representerar lärarna (se förordning (1992:1299) om ersättning för uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd m.m. samt 1 kap. 7 § högskoleförordningen).

5.6 Revisionsutskott

Revisionsutskottet består av universitetsstyrelsens ordförande (tillika ordförande i revisionsutskottet) samt minst ytterligare två av universitetsstyrelsens externt tillsatta ledamöter. Chefen för internrevisionen deltar i utskottets möten. Utskottet har rätt att kalla tjänstemän vid universitetet till sina sammanträden, när frågor de är berörda av behandlas. Utskottet sammanträder minst tre gånger per år.

Revisionsutskottet är ett beredande organ inom universitetsstyrelsen i frågor som rör den interna revisionen och dess granskning av processen för intern styrning och kontroll vid universitetet. Utskottet avrapporterar löpande sitt arbete till universitetsstyrelsen.

Revisionsutskottet

- bereder förslag till ändringar i Riktlinjer för internrevisionen vid Stockholms universitet för beslut i universitetsstyrelsen,
- bedömer internrevisionens förslag till budget, bemanning och revisionsplan,
- bedömer årligen den interna revisionens effektivitet, kvalitet och internrevisionens avrapportering till universitetsstyrelsen,
- för löpande dialog med chefen för internrevisionen samt överväger övriga frågor i anslutning till internrevisionens arbete,
- bedömer eventuella betydande förändringar av revisionsplanen och samråder med internrevisionen om mindre avvikelser som inte kräver styrelsebeslut,
- bedömer väsentliga iakttagelser från intern- och externrevision,
- bedömer rektors förslag till åtgärder med anledning av revisionsiakttagelser och
- bedömer synpunkter och förslag inför universitetsstyrelsens ställningstagande beträffande universitetets svar på Riksrevisionens revisionsrapporter.

5.7 Förvaltning av gåvor och donationer

Stockholms universitet förvaltar donerade medel för finansiering av forskning och utbildning vid universitetet i enlighet med av donatorer angivna villkor. Det gäller stiftelser med anknuten förvaltning till Stockholms universitet enligt stiftelselagen (1994:1220) samt gåvo- och donationsmedel som utgörs av finansiella tillgångar som myndigheten förfogar över enligt donationsförordningen (1998:140).

Universitetsstyrelsen

- beslutar årligen om Stockholms universitets och stiftelsernas placeringspolicy samt ansvarsfördelning,
- utser ledamöter till placeringsrådet,
- beslutar och undertecknar den årssammanställning som upprättas för de stiftelser som samförvaltas samt årsredovisningar för de övriga stiftelserna,
- fastställer den utdelningsbara avkastningen för årets resultat för varje stiftelse,
- fastställer bidrag ur stiftelserna, där avkastningen får disponeras för universitetets kostnader enligt stiftelsernas urkunder och
- beslutar i viktigare/principiella frågor rörande den löpande förvaltningen, t ex permutation, upphörande och likvidation av stiftelser.

Övriga beslut delegerar universitetsstyrelsen enligt nedan.

Rektor

- beslutar om förvaltningsåtagande, i förekommande fall enligt stiftelseförordnandet och fastställer stiftelsernas namn i vissa fall,
- beslutar om mottagande av gåvor och bidrag enligt donationsförordningen,
- är firmatecknare för stiftelserna,
- fastställer årsredovisningen för de stiftelser som samförvaltas,
- beslutar om fördelning av de av universitetsstyrelsen beslutade utdelningsbeloppen i enlighet med stiftelsernas urkunder.
- beslutar om användning av donationsmedel från donationer till Stockholms universitet och
- beslutar i frågor rörande den löpande förvaltningen.

Beslut om den löpande förvaltningen får vidaredelegeras.

Placeringsrådet

Placeringsrådet utses av universitetsstyrelsen och får bestå av högst sex ledamöter. I rådet ingår rektor som ordförande samt universitetsdirektören, en forskare inom områdena finansiell ekonomi eller nationalekonomi och högst tre externa ledamöter. En ledamot väljs på en period om tre år och kan väljas om.

Universitetsstyrelsen delegerar följande uppgifter till placeringsrådet.

- beslut om val av externa kapitalförvaltare efter upphandling⁴, i fråga om gåvo- och donationsmedel vid universitetet,
- beslut om upphandling och val av extern kapitalförvaltare, i fråga om stiftelser anknutna till Stockholms universitet,
- fastställande av kravspecifikation i samband med upphandling av kapitalförvaltare,
- beslut om att avveckla kapitalförvaltare,
- uppföljning av att externa kapitalförvaltare fullgör avtal,
- beredning av placeringspolicyn och förslag till förändringar och
- uppföljning och utvärdering av att kapitalet förvaltas enligt placeringspolicyn.

På uppdrag av ordförande är chefen för Ekonomiavdelningen sammankallande till placeringsrådets möten. Rådet har minst två möten per år. Placeringsrådets möten protokollförs.

⁴. Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är tillämplig vad gäller Stockholms universitets verksamhet. För stiftelser med anknuten förvaltning är upphandling frivilligt.

6. Rektor

6.1 Uppgifter

Rektors beslutsbefogenheter framgår av bestämmelsen i 2 kap. 3 § högskoleförordningen. Innebörden är den att rektor fattar beslut i alla universitetets ärenden, utom de ärenden som enligt högskoleförfattningarna ska avgöras av universitetsstyrelsen. Universitetsstyrelsen kan dock besluta något annat, dvs. ta över beslutanderätten från rektor, men detta är inte möjligt beträffande sådana uppgifter som enligt högskoleförordningen direkt ankommer på rektor.

Rektor ska förelägga universitetsstyrelsen sådana ärenden som är av principiell vikt. Av 2 kap. 2 § p. 10 högskoleförordningen framgår att universitetsstyrelsen ska besluta i sådana frågor.

Rektor får delegera sina uppgifter, om inte annat är särskilt föreskrivet (2 kap. 13 § högskoleförordningen). Beslut som rör anställning av professor får inte delegeras (4 kap. 13 § högskoleförordningen). Vidare får beslut inte delegeras om att en professors anställning ska upphöra (4 kap. 17 § högskoleförordningen).

En högskola får kalla en person till anställning som professor, om anställningen av personen är av särskild betydelse för en viss verksamhet vid högskolan. Beslut om att kalla en person till anställning fattas av rektor och får inte delegeras (4 kap. 7 § högskoleförordningen).

Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta att doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen (6 kap. 30 § högskoleförordningen). Rektor ska även besluta om doktorand efter ansökan hos rektor ska få tillbaka sina resurser för utbildningen (6 kap. 31 § högskoleförordningen). Inget av dessa beslut får rektor delegera (6 kap. 36 § högskoleförordningen). Vidare anger högskoleförordningen rektor som direkt beslutsfattare i punkterna 1–7 nedan.

1. Rektor ska vara ordförande i personalansvarsnämnden (2 kap. 15 § andra stycket högskoleförordningen).
2. Rektor ska ingå i universitetsstyrelsen (2 kap. 1 § högskoleförordningen samt 2 kap. 4 § högskolelagen).
3. Brådskande ärenden i universitetsstyrelsen får i vissa fall avgöras av ordföranden efter samråd med rektor (2 kap. 5 § högskoleförordningen).
4. Rektor fattar beslut om anställning av lärare (4 kap. 13 § högskoleförordningen). Rektor fattar även beslut om anställning av doktorander, assistenter, amanuenser och kliniska assistenter (5 kap. 6 § och 11 § högskoleförordningen).
5. Rektor ska vara ordförande i disciplinnämnden (10 kap. 4 § högskoleförordningen).
6. Rektor avgör – efter samråd med den lagfarna ledamoten i disciplinnämnden – om ärende avseende förseelse, som kan föranleda disciplinära åtgärder, ska lämnas utan vidare åtgärd eller föranleda varning av rektor eller hänskjutas till disciplinnämnden för prövning (10 kap. 9 § högskoleförordningen).
7. Om ärende hänskjuts till disciplinnämnden, får rektor efter samråd med den lagfarna ledamoten med omedelbar verkan interimistiskt avstänga studenten från verksamheten vid högskolan (10 kap. 14 § högskoleförordningen).

8. Rektor utser prefekt och ställföreträdande prefekt vid institution och beslutar om en institution ska ledas enbart av en prefekt (s.k. prefektstyre).

9. Rektor beslutar, utöver vad som anges i lagen och i denna arbetsordning, om närmare föreskrifter för val, sammansättning av beredande och beslutande organ samt i förekommande fall utseende av ledamöter och ersättare i desamma.

10. Rektor utser bolagsförvaltare för Stockholms Universitet Holding AB.

11. Rektor utser ordinarie ledamöter och ersättare i externa organ.

6.2 Arbetsformer

Rektor fattar beslut efter beredning och föredragning. Universitetsdirektören, eller den befattningshavare som universitetsdirektören utser, är ansvarig för beredning och föredragning av ärenden.

Rektors beslutssammanträde benämns *rektorsföredragningen*.

6.3 Vicerektorer

Det finns tre vicerektorer; två för det humanvetenskapliga området och en för det naturvetenskapliga området. Vicerektorer för det humanvetenskapliga området utses av rektor bland det humanvetenskapliga områdets dekaner, vilka har utsetts av rektor efter val inom respektive fakultet. Vicerektor för det naturvetenskapliga området utses av rektor ur det naturvetenskapliga områdets dekanat, vilket utses efter val inom Naturvetenskapliga fakulteten.

7. Områdesnämnd

7.1 Uppgifter

Vid Stockholms universitet finns två områdesnämnder, Områdesnämnden för humanvetenskap och Områdesnämnden för naturvetenskap.

Områdesnämnden ansvarar för strategisk planering av utbildning och forskning, samordningen av fakultetsövergripande utbildning och forskning samt intern och extern samverkan. Områdesnämnden ska vidare informera om verksamheten och utgöra ett forum för diskussion och informationsutbyte. Områdesnämnden är också ett stödorgan för vicerektorer och dekaner i frågor av strategisk betydelse inom utbildning och forskning.

Områdesnämndens uppgifter är att inom området

1. ha det övergripande ansvaret för verksamheten inom ramen för universitetsstyrelsens och rektors anvisningar,
2. inom ramen för vad universitetsstyrelsen beslutat fördela ekonomiska resurser inom området,
3. besluta i frågor som kräver en bedömning av uppläggnings, genomförandet av eller kvaliteten i utbildningen på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå,
4. besluta i frågor som kräver en bedömning av organisationen av eller kvaliteten i forskningen,
5. planera hur samverkan mellan universitetets samtliga fakulteter kan stödjas och mångfalden av verksamheter vid universitetet utnyttjas på optimalt sätt,

6. bereda och lämna förslag till rektor om rekrytering av professorer,
7. besluta om anställning av lärare (utom professorer) och doktorander,
8. besluta om en arbets- och delegationsordning för området.

Se vidare överordnade organs delegationsbeslut.

7.2 Sammansättning

Områdesnämnden ska vara representativ och ha god förankring inom verksamheten.

Områdesnämnden för humanvetenskap består av 13 ledamöter:

- dekanus för humanistisk, juridisk och samhällsvetenskaplig fakultet,
- prodekanus för humanistisk, juridisk och samhällsvetenskaplig fakultet,
- två övriga verksamhetsrepresentanter från humanistisk fakultet (vicedekaner),
- två övriga verksamhetsrepresentanter från samhällsvetenskaplig fakultet (vicedekaner),
- tre representanter för studenterna.

Områdesnämnden utser de två dekaner som är vicerektorer till ordförande respektive vice ordförande i Områdesnämnden för humanvetenskap samt den tredje dekanen till andre vice ordförande. Verksamhetsrepresentanterna har inte ersättare. Studenterna kan utse tre ersättare.

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Företrädare för personalorganisationerna har närvaro- och yttranderätt vid områdesnämndens sammanträden. Områdesnämnden beslutar om antalet personalföreträdare. Dessa utses på samma sätt som anges i personalföreträdarförordningen (1987:1101) för personalföreträdare i universitetsstyrelsen.

Områdesnämnden för naturvetenskap (tillika Naturvetenskapliga fakultetsnämnden) består av 18 ledamöter:

- dekanus,
- prodekanus,
- fyra sektionsdekaner,
- fyra vice sektionsordföranden,
- ordföranden i grundutbildningsberedningen,
- fyra övriga lärare (en från vardera sektionen),
- tre representanter för studenterna.

Dekanus, är ordförande i områdesnämnden och prodekanus är vice ordförande.

Verksamhetsrepresentanterna har fyra ersättare, en gruppersättare per sektion. Ordföranden i grundutbildningsberedningen har en personlig ersättare. Studenterna kan utse tre ersättare.

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Företrädare för personalorganisationerna har närvaro- och yttranderätt vid områdesnämndens sammanträden. Områdesnämnden beslutar om antalet personalföreträdare. Dessa utses på samma sätt som anges i personalföreträdarförordningen (1987:1101) för personalföreträdare i universitetsstyrelsen.

8. Fakultetsnämnd

8.1 Uppgifter

Fakultetsnämndernas arbetsuppgifter och beslutsbefogenheter fastställs av universitetsstyrelsen, rektor och områdesnämnden.

8.2 Sammansättning

Fakultetsnämnderna består av 15–21 ledamöter inklusive ordförande, vice ordförande och minst tre studenter. Antalet ledamöter i fakultetsnämnd inom det humanvetenskapliga området fastställs inom ramen för detta av rektor (se avsnitt 6.1, p. 9). Antalet ledamöter i Naturvetenskapliga fakultetsnämnden, tillika Områdesnämnden för naturvetenskap, fastställs enligt bestämmelserna i 7.2.

I fakultetsnämnden ingår dekanus, prodekanus, övriga verksamhetsrepresentanter (inklusive sektionsdekaner/vicedekaner samt vid den Juridiska fakultetsnämnden, tillika Juridiska institutionsstyrelsen, prefekt och ställföreträdande prefekt) och studentrepresentanter. Därutöver kan externa ledamöter ingå. I Juridiska fakultetsnämnden tillika Juridiska institutionsstyrelsen ingår även (högst två) representanter för teknisk och administrativ personal. Ledamöter inom gruppen övriga verksamhetsrepresentanter utses genom val inom berörd fakultet. Dekanus och prodekanus utses av rektor efter förslag genom val inom fakulteten. Minst två tredjedelar av ledamöterna ska vara verksamhetsrepresentanter, dvs. vetenskapligt kompetenta lärare/forskare och högst en tredjedel studenter. Studenterna har rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i nämnden. Externa ledamöter får vara högst två. Från ovanstående regler kan undantag beviljas av rektor.

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Företrädare för personalorganisationerna har närvaro- och yttranderätt vid fakultetsnämndens sammanträden. Fakultetsnämnden beslutar om antalet personalföreträdare. Dessa utses på samma sätt som anges i personalföreträdarförordningen (1987:1101) för personalföreträdare i universitetsstyrelsen.

8.3 Dekanus och prodekanus

Dekaner och prodekaner utses av rektor efter förslag genom val inom fakulteten. Dekanus är ordförande i fakultetsnämnden. Dekanus ställföreträdare benämns prodekanus. Dekanus är prefekternas chef.

9. Institutioner

9.1 Institutionsstyrelse

Uppgifter

Institutionsstyrelsen ska tillsammans med prefekten verka för att forskning och utbildning av hög kvalitet bedrivs inom institutionens verksamhetsområde och främja institutionens samverkan med det omgivande samhället. I de fall prefekten inte biträder övriga institutionsstyrelsens mening kan ärendet, på prefektens begäran, bordläggas och överordnat organ kontaktas. Se vidare överordnade organs delegationsbeslut.

Sammansättning

Sammansättningen av institutionsstyrelsen beslutas av rektor efter förslag från institutionen (se avsnitt 6.1, p. 9). Prefekten är ordförande i institutionsstyrelsen. Generellt gäller att minst två tredjedelar av ledamöterna ska vara lärare/forskare (inklusive prefekt och ställföreträdande prefekt) och högst en tredjedel studenter. Studenterna har rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i styrelsen. Därutöver bör teknisk och administrativ personal ha minst en representant. Externa ledamöter kan ingå i institutionsstyrelsen. Från ovanstående regler kan undantag beviljas av rektor. Institutionsstyrelsen som helhet ska dock till majoriteten bestå av vetenskapligt kompetenta ledamöter (2 kap 6 § högskolelagen).

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769). Övriga ledamöter utses genom val inom institutionen.

9.2 Prefekt

Prefekten är institutionens chef. Prefekt och ställföreträdande prefekt utses av rektor efter förslag från vederbörande dekanus.

Prefekten ska verka för att forskning och utbildning av hög kvalitet bedrivs inom institutionens verksamhetsområde och för att främja institutionens samverkan med det omgivande samhället. Prefekten företräder institutionen inom och utom universitetet. Prefekten är ordförande i institutionsstyrelsen, utom vid Juridiska institutionsstyrelsen där dekanus är ordförande. Om det finns särskilda skäl, kan rektor även vid andra institutioner utse någon annan än prefekten till ordförande.

Handläggare:
Clara Ersson
Verksamhetscontroller
Rektors kansli

Rektors yttrande över internrevisionens granskning av universitetets hantering av generativ AI

Internrevisionen har under 2025 granskat universitetets hantering av generativ AI. Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om det finns tillräcklig intern styrning och kontroll av universitetets arbete med generativ AI. Granskningen har även delvis kartlagt nuläget och identifierat utvecklingsbehov.

Den samlade bedömningen är att den interna styrningen och kontrollen inom området har *förbättringsmöjligheter*.

Internrevisionens iakttagelser och rekommendationer från granskningen sammanfattas i rapporten ”Granskning av universitetets hantering av generativ AI” (dnr SU FV-0003-25, daterad 14 maj 2025). Rapporten är ställd till universitetsstyrelsen och ger en övergripande bild av utfört granskningsarbete och resultat.

Internrevisionens rekommendationer

Med anledning av granskningen rekommenderar internrevisionen följande:

1. Universitetet bör ta fram en policy som definierar ramarna för både användning och användare av AI.
2. Utveckla tillgång till AI-verktyg för universitetets anställda och tydliggör informationen om tillgängligheten.
3. Genomför rekommenderad konsekvensbedömning (bl.a. avseende integritetsrisker) och utveckla AI-relaterade riskåtgärder.
4. Genomför insatser för att öka kännedom om och deltagande i AI-relaterade utbildningar.
5. Universitetet bör se över hur inköp av AI-verktyg sker.
6. Universitetet bör följa upp hur examinationsformer anpassas utifrån AI-relaterade risker.

Rektors yttrande

Rektors yttrande över rapporten, som avges i samråd med universitetsdirektören, följer nedan.

Rektor konstaterar att generativ AI vid universitetet i första hand betraktas som en möjlighet för både kärnverksamheten och förvaltningen. Lärosätet behöver hantera etiska överväganden och risk för fusk eller dataläckage väl avvägt för att inte begränsa verksamheten. Med det sagt så instämmer rektor i stort i internrevisionens slutsatser och rekommendationer, och anser att rapporten och enkätundersökningen är värdefulla bidrag till universitetets fortsatta arbete. Vissa verksamhetsaspekter behöver dock beaktas vid konkretisering av vilka åtgärder som behöver göras vilket gör att rektor i vissa avseenden gör en annan bedömning än internrevisionen, huvudsakligen avseende rekommendation 1 nedan. Vidare gör rektor i vissa delar en något mer försiktig tolkning av utfallet av enkätundersökningen mot bakgrund av att det är oklart hur stor andel av respondenterna som undervisar, och om respondenterna som avstått från att anpassa examinationsformerna till generativ AI, undvikit denna anpassning för att de enbart använder salsexaminationer och av denna anledning inte sett något behov av att förhålla sig till generativ AI vid examination, samt att CeUL:s guide om AI i undervisning vid tidpunkten för enkätens utskick endast varit publicerad i knappt två månader.

1. Internrevisionens rekommenderar:

Universitetet bör ta fram en policy som definierar ramarna för både användning och användare av AI.

Rektors yttrande

Universitetet har valt en försiktig hållning avseende styrningen av generativ AI, bl.a. mot bakgrund av att den snabba utvecklingstakten inom området försvårar användningen av styrdokument, och behovet av att ge lärare utrymme att själva bedöma hur generativ AI bör användas i utbildningssammanhang. Studenter inom olika fält behöver lära sig att förstå och hantera generativ AI för att vara rustade för arbetslivet, och tydliga riktlinjer som fungerar inom ett fält kan upplevas som begränsande detaljstyrning inom ett annat fält. För att en policy ska fungera inom olika forsknings- och utbildningsområden med olika behov och förutsättningar skulle den behöva vara så generell att den sannolikt vore till begränsad hjälp för medarbetarna.

Rektor bedömer att stöddokument såsom lärarguiden¹, plagiathandboken² och vägledningen³ är mer ändamålsenliga för hantering av generativ AI inom universitetet än vad en fastställd universitetsövergripande policy hade varit.

¹ [Exploring AI for Teaching and Learning](#)

² [Plagiat - hur kan det undvikas? Handbok för medarbetare vid Stockholms universitet](#)

³ [Vägledning om användning av AI-drivna chattbotar vid utbildning och forskning](#)

Rektor konstaterar dock att det behövs tydligare information om vad som gäller vid inköp av AI-verktyg (se rekommendation 2, 3 och 5 nedan).

Åtgärd: Rekommendationen lämnas utan åtgärd från rektor.

2. Internrevisionens rekommendarer:

Utveckla tillgång till AI-verktyg för universitetets anställda och tydliggör informationen om tillgängligheten.

Rektors yttrande

Rektor noterar att det framgår från granskningsrapporten att många medarbetare anser att tillgången till generativa AI-licenser och verktyg är bristfällig. Rektor konstaterar att tillgång till AI-verktyg behöver utvecklas vid lärosätet och arbetet är redan påbörjat när det gäller Co-pilot. Medarbetare vid universitetet har tillgång till Co-pilot via webbläsaren Edge. I skrivande stund har dessutom nio förvaltningsavdelningar och fem institutioner gått in i MS365 och därmed fått tillgång till standardversionen av Co-pilot via Teams. IT-avdelningen informerar om verktyget i utbildningen om MS365 och har påbörjat arbetet med att utveckla informationen på universitetets webbplats. Vidare har ett särskilt projekt nyligen startats vid IT-avdelningen för att hantera frågor om tillgång och licenser till AI-verktyg för administrativa arbetsuppgifter, och med särskild hänsyn till krav på dataskydd och informationssäkerhet.

Rektor konstaterar att arbetet behöver fortsätta.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören att utveckla informationen om tillgängligheten till AI-verktyg.

3. Internrevisionens rekommendarer:

Genomför rekommenderad konsekvensbedömning (bl.a. avseende integritetsrisker) och utveckla AI-relaterade riskåtgärder.

Rektors yttrande

Kraven för när en konsekvensbedömning ska genomföras framgår av dataskyddslagstiftningen och kriterier beslutade av Integritetsskyddsmyndigheten. En konsekvensbedömning behöver gälla ett specifikt verktyg och planerad användning, vilket innebär att det inte går att genomföra en generell konsekvensbedömning för alla AI-verktyg. För att underlätta bedömningen om huruvida en konsekvensbedömning behövs är det värdefullt att först göra en informationsklassning och riskanalys kopplat till AI-verktyget.

Ansvaret för att bedöma om en konsekvensbedömning behöver genomföras och vid behov genomföra konsekvensbedömningen behöver förtydligas. För centralt tillhandahållna AI-verktyg bör detta ansvar ligga på IT-avdelningen och för lokalt tillhandahållna AI-verktyg bör detta ansvar ligga på ansvarig organisatorisk enhet. Vid införande av nya AI-verktyg bör dataskyddsombudet vid universitetet alltid rådfrågas avseende om en konsekvensbedömning behöver genomföras.

Arbetet med att genomföra den rekommenderade konsekvensbedömningen (avseende Co-pilot) har påbörjats.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören att se över lärosätets samlade regelverk i syfte att förtydliga ansvar vad avser behov och genomförande av konsekvensbedömningar för universitetsgemensamma och lokalt tillhandahållna AI-verktyg. Vidare avser rektor att uppdra till universitetsdirektören att säkerställa att rekommenderad konsekvensbedömning slutförs.

4. Internrevisionens rekommendarar:

Genomför insatser för att öka kännedom om och deltagande i AI-relaterade utbildningar.

Rektors yttrande

Information om generativ AI har kommunicerats brett via olika kanaler och internrevisionen bedömer att universitetets information och kommunikation om generativ AI är tillfredställande. Trots detta visar enkätsvaren att en relativt stor andel medarbetare upplever att kommunikationen är bristfällig och bedömer sin egen kunskap som låg. Centrum för universitetsläro- och utbildningsutveckling (CeUL) har etablerat ett omfattande utbud av insatser och erbjuder uppdaterade stöddokument såsom plagiathandboken och lärarguiden, men många respondenter uppger i enkäten att de inte utnyttjat CeUL:s informations- och utbildningsmaterial. En informationsinsats planeras därför för att nå ut med information om CeUL:s utbud av informations- och utbildningsmaterial, och ledningspersoner behöver fortsätta arbeta med kulturen vid lärosätet, och bl.a. understryka vikten av lärares fortbildning och kompetensutveckling. Vidare behöver information om AI-verktyg (se rekommendation 2 ovan) och AI-relaterade utbildningar på universitetets webbplats utvecklas och samlas, vilket i viss utsträckning kan handla om att arbeta med sökbarheten så att medarbetare hittar befintlig information.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören och CeUL att genomföra insatser för att öka kännedom om var medarbetare hittar information om AI-relaterade utbildningar.

5. Internrevisionens rekommendarar:

Universitetet bör se över hur inköp av AI-verktyg sker.

Rektors yttrande

Rektor noterar att kostnaden för ChatGPT-licenser 2025 överskrider gränsen för dokumentationsplikt för inköpen och att risk föreligger för att universitetet överskrider direktupphandlingsgränsen 2025. Rektor anser att universitetet bör hantera frågan proaktivt istället för reaktivt för att säkerställa att upphandlingsregler följs och för att undvika otillåtna direktupphandlingar.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören att se över hur inköp av AI-verktyg sker.

6. Internrevisionens rekommendarar:

Universitetet bör följa upp hur examinationsformer anpassas utifrån AI-relaterade risker.

Rektors yttrande

En uppföljning av hur olika examinationsformer fungerar kan öka kunskapen om möjligheter och hot med användning av generativ AI, exempelvis har den samhällsvetenskapliga fakulteten arrangerat en heldag om generativ AI och examinationsformer för fakultetens studierektorer. I en kartläggning⁴ framgår åtgärder som implementerats eller ska implementeras inom institutionerna för att motverka fusk. Flera institutioner har exempelvis uppgett att de arbetar kontinuerligt med att öka lärarnas kompetens i bl.a. att utforma alternativa examinationsformer (såsom muntlig examination) och att föreläsare bjuds in/workshops anordnas gällande risker och möjligheter med generativ AI och examinationer på distans bl.a. via CeUL och Studie- och språkverkstan. Därtill har några institutioner tagit fram egna vägledningar till sina lärare med avseende på generativ AI och examinationsformer. Inom olika forum diskuteras även bl.a. vad som ska anges i kursbeskrivningar vad gäller AI-chattbotar och olika examinationsmoment för att tydliggöra om och hur AI-chattbotar får användas i samband med examination.

Rektor konstaterar att det pågår olika initiativ för att verka för ett kollegialt lärande där kunskap och goda exempel delas och sprids mellan och inom fakulteterna, och bedömer att det är viktigt att detta arbete fortsätter.

Åtgärd: Rekommendationen lämnas utan åtgärd från rektor.

Uppdragen ska återrapporteras till rektor senast den 31 januari 2026.

⁴ Yttrande över Universitetskanslersämbetets remiss ”Beslut om avstängningar och varningar i disciplinärenden fattade under år 2024 samt kartläggning av lärosätens arbete för att motverka fusk vid distansstudier”, dnr SU FV-0026-25

Internrevisionen

Granskning av universite- tets hantering av generativ AI

Revisionsrapport från Internrevisionen

Universitetsstyrelsen den 22 september 2025

Sammanfattning och rekommendationer

Internrevisionen (IR) har i enlighet med internrevisionsplanen för 2025 granskat universitetets hantering av AI. Eftersom AI redan påverkar och fortsatt kommer påverka utbildning, forskning och förvaltning är det betydelsefullt att universitetet hanterar möjligheter och utmaningar som tekniken medför på ett ändamålsenligt sätt. Syftet med granskningen är att bedöma om det finns tillräcklig intern styrning och kontroll av universitetets arbete med generativ AI. Granskningen har även delvis kartlagt nuläget och identifierat utvecklingsbehov.

IR:s samlade bedömning är att den interna styrningen och kontrollen inom området har *förbättringsmöjligheter*.¹ IR kan konstatera att flera åtgärder har genomförts för att hantera generativ AI. Exempel på detta inkluderar framtagandet av en gemensam vägledning, återkommande information om AI till medarbetare och chefer, samt beaktandet av den ökade risken för fusk vid examinationer. Universitetet erbjuder dessutom olika utbildningar till lärare för att öka deras kunskap om AI i undervisningen.

Trots dessa insatser bedömer IR att det finns brister i universitetets arbete med generativ AI. Exempelvis är vägledningen relativt okänd, tillgången till AI-verktyg är bristfällig, få medarbetare deltar i interna utbildningar, och det saknas uppföljning av vilka AI-verktyg som anskaffas inom universitetets olika verksamheter.

Med anledning av granskningsresultatet rekommenderar IR:

1. Universitetet bör ta fram en policy som definierar ramarna för både användning och användare av AI.
2. Utveckla tillgång till AI-verktyg för universitetets anställda och tydliggör informationen om tillgängligheten.
3. Genomför rekommenderad konsekvensbedömning (bl.a. avseende integritetsrisker) och utveckla AI-relaterade riskåtgärder.
4. Genomför insatser för att öka kännedom om och deltagande i AI-relaterade utbildningar.
5. Universitetet bör se över hur inköp av AI-verktyg sker.
6. Universitetet bör följa upp hur examinationsformer anpassas utifrån AI-relaterade risker.

¹ IR använder följande fyra nivåer i sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen: tillfredställande, förbättringsmöjligheter, bristfällig samt otillfredsställande.

Utöver ovanstående rekommendationer har enkätundersökningen kartlagt uppfattningar och identifierat utvecklingsområden som IR bedömer är värda att beakta i universitetets fortsatta arbete med att hantera generativ AI. Här vill IR vill betona att utvecklingen inom AI går snabbt, och på samma sätt som diskussioner förs om risker och faror bör diskussioner i högre utsträckning även föras om förhållningssätt och konstruktiv användning av AI inom undervisning och forskning. Vidare kan tillgången till AI-verktyg även ses som en viktig aspekt för att säkerställa kompetensförsörjning och för att attrahera samt behålla lärare, forskare och teknisk/administrativ personal. Andra utvecklingsområden rör vägledning och osäkerhet kring examinationer, brist på utbildning och tillgång till AI-verktyg.

Tobias Bjöörn
Internrevisionschef

Christoffer Skyberg
Internrevisor

Innehåll

SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER	2
1. INLEDNING	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte och revisionsfrågor	6
1.3. Omfattning och metod	6
2. GRANSKNINGSRESULTAT	8
2.1 Övergripande styrning och vägledning	8
2.1.1 Iakttagelser	8
2.1.2 Bedömning och rekommendationer	12
2.2 Förutsättningar för användning av AI	13
2.2.1 Iakttagelser	13
2.2.2 Bedömning och rekommendationer	15
2.3 Riskbedömning och åtgärder	16
2.3.1 Iakttagelser	16
2.3.2 Bedömning och rekommendationer	18
2.4 Information och kommunikation	19
2.4.1 Iakttagelser	19
2.4.2 Bedömning och rekommendationer	21
2.5 Utbildning och stöd	21
2.5.1 Iakttagelser	21
2.5.2 Bedömning och rekommendationer	25
2.6 Uppföljning och kontroll	26
2.6.1 Iakttagelser	26
2.6.2 Bedömning och rekommendationer	28

1. Inledning

1.1. Bakgrund

”AI förändrar världen. Den tekniska utvecklingen innebär en transformation av samhället som saknar motstycke, och den påverkar allt från arbetsmarknad, utbildning, samhällsservice, till vår konkurrenskraft.”

Ovanstående kommentar kommer från AI Sweden², vid deras lansering av en AI-strategi för Sverige, som publicerades i mars 2024. Även Myndigheten för digital förvaltning och Integritetsskyddsmyndigheten betonar att tekniken kommer få konsekvenser. I januari 2025 skrev de följande i förordet till slutredovisningen³ av ett regeringsuppdrag:

”Redan nu står klart att generativ AI utgör en kraftfull teknologi som kommer att förändra vårt arbetssätt. Det innebär både möjligheter och utmaningar. Att ställa sig vid sidan av och bortse från teknisk utveckling är inte möjligt.”

Utbudet av applikationer som bygger på denna teknik ökar, och applikationerna blir bättre för varje ny version som når marknaden. Vidare är dessa applikationer förhållandevis lättåtkomliga, och standardversionerna har i regel inga betalningskrav.

Eftersom AI redan påverkar och fortsatt kommer påverka utbildning, forskning och förvaltning är det betydelsefullt att universitetet hanterar möjligheter och utmaningar som tekniken medför på ett ändamålsenligt sätt. Bristande intern styrning och kontroll vid hantering av AI kan leda till ökad risk att universitetet inte uppfyller de mål och uppgifter som framgår av lagar, förordningar, regleringsbrev och den övergripande inriktningen för verksamheten såsom den anges i universitetets strategier⁴.

Universitetets hantering av AI är en av de granskningar som ingår i revisionsplanen för 2025, beslutad av universitetsstyrelsen 25 november 2024⁵.

² AI Sweden är ett partnersätverk bestående av partners från alla sektorer i samhället. Partnerskapet finansieras av medel från innovationsmyndigheten Vinnova.

³ Dnr: 2024-4755. ”Riktlinjer för användning av generativ AI och kompetenshöjande insatser – Rapport om framtagande av riktlinjer för den offentliga förvaltningens användning av generativ AI och kompetenshöjande insatser på AI-området. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) & Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Stockholm: 2025-01-20.

⁴ Universitetsstyrelsens prioriterade områdena för 2023–2026: 1, Stockholms universitets forskning ska vara internationellt ledande och drivande i framväxten av ny kunskap. 2, Stockholms universitets utbildning ska vara bred, forskningsanknuten och av hög internationell kvalitet för individens och samhällets utveckling. 3, Stockholms universitet ska ha en välfungerande organisation med starka akademiska miljöer, och bedriva ett strategiskt rekryterings- och kompetensförsörjningsarbete. 4, Stockholms universitet ska vara en samhällskraft som bidrar till demokrati och hållbar utveckling.

⁵ Dnr: SU FV-0495-24. ”Internrevisionsplan 2025”. Beslutad av universitetsstyrelsen. Beslutsdatum 2024-11-25.

I denna rapport används Nationalencyklopedins definition av AI⁶ och generativ AI⁷.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om det finns tillräcklig intern styrning och kontroll av universitetets arbete med generativ AI. Granskningen har även delvis kartlagt nuläget och identifierat utvecklingsbehov.

Granskningen utgår från följande revisionsfrågor:

1. Finns tydlig styrning och vägledning för användning av generativ AI?
2. Finns förutsättningar för användning av generativ AI?
3. Har universitetet genomfört en riskbedömning samt vidtagit åtgärder för att minska identifierade risker?
4. Har tydlig information om generativ AI förmedlats inom universitetet?
5. Erbjuds utbildning om användning och etik kring generativ AI?
6. Finns uppföljning eller kontroller av hur generativ AI används inom universitetet?

1.3 Omfattning och metod

När det gäller revisionskriterier, som utgör bedömningsgrunder för internrevisionens (IR) analyser och bedömningar, har IR tagit stöd av COSO⁸-modellen⁹. Vidare har IR beaktat kraven i 3§ myndighetsförordningen (2007:515) om effektivitet och hushållning med statens medel, samt Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) vägledning vid framtagning av riktlinjer för generativ AI inom offentlig förvaltning.

Granskningen har genomförts utifrån fastställd granskningsplan och är baserad på dokumentstudier, intervjuer och en anonym enkätundersökning.

Exempel på dokument som IR tagit del av i granskningsarbetet inkluderar universitetets strategier för 2023-2026, universitetets riskanalys för 2025-2026, digitaliseringsplan för Stockholms universitet 2024-2026, och universitetets vägledning. Följande roller/funktioner har intervjuats: prorektor, universitetsdirektör, kanslichefer vid fakulteterna, AI-samordnare vid H- och N-området, IT-samordnare vid H- och N-området, prefekt vid Institutionen för data- och

⁶ Artificiell intelligens efterliknar mänskliga kognitiva funktioner som att lära sig av tidigare erfarenheter, förstå och använda språk, känna igen mönster och lösa problem. AI-system programmeras för att förstå och lösa problem på egen hand snarare än att ges exakta instruktioner för hur de ska agera i specifika situationer. Intelligent system ska kunna dra slutsatser, planera och vara självlärande.

⁷ Generativ artificiell intelligens (generativ AI, GenAI, GAI) innebär system och verktyg för att skapa modeller som kan generera nya (tidigare icke-existerande) texter, bilder eller andra former av innehåll. Generativ AI använder sig av maskininlärning, särskilt djupa neurala nätverk som kan lära sig av stora mängder data och skapa nytt material baserat på mönster och strukturer i datan.

⁸ Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

⁹ Enligt COSO-modellen består intern styrning och kontroll av komponenterna: Styr- och kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt övervakande aktiviteter.

systemvetenskap, informationssäkerhetschef, delportföljansvarig för arbetsplats, universitetslektor vid Institutionen för pedagogik och didaktik, adjunkt vid institutionen för ämnesdidaktik samt biträdande föreståndare för centrum för universitetslärarutbildning. Sammanlagt har 16 personer intervjuats under granskningsarbetet.

Syftet med enkätundersökningen var att få en bredare förståelse för hur universitetet hanterar generativ AI samt att kartlägga aktuell situation och framtida utvecklingsbehov. IR har i samråd med flera representanter från kärnverksamheten diskuterat utformningen av enkätfrågorna. Enkäten genomfördes som en totalundersökning och distribuerades till samtliga lärare och forskare, totalt 2450 personer¹⁰. Av dessa valde 862 personer att besvara enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 35,2%. Även om andelen svarande förvisso är för lågt för att kunna dra säkra slutsatser om svaren är representativa för hela populationen är antalet svarande högt och därför viktigt för granskningen. Genom erhållna svar kan IR ändå konstatera att vissa åsikter förekommer bland de som deltagit i enkätundersökningen vilket, tillsammans med de öppna fritextsvaren, givit värdefulla insikter om aktuella frågor och områden att arbeta vidare med.

IR har i granskningsarbetet, där så varit lämpligt, tagit stöd av den AI-drivna chattboten Copilot, exempelvis i förstudie, identifiering av relevanta frågeställningar och i bearbetning av erhållna enkätresultat.

De intervjuade har givits möjlighet att faktagranska ett rapportutkast innan färdigställandet.

¹⁰ För att kunna fastställa antalet lärare och forskare har uppgifter hämtats från personalsystemet Primula. Kategorin "lärare" omfattar anställda med olika befattningstitlar av professor, lektor, adjunkt och lärare. Kategorin "forskare" avser anställda med olika befattningstitlar av forskare och postdoktorer.

2. Granskningsresultat

2.1 Övergripande styrning och vägledning

2.1.1 Iakttagelser

Strategier och planer

Universitetets strategier¹¹, som antogs av styrelsen i december 2022, omfattar inte användning av generativ AI. Anledningen till detta är att strategierna utarbetades strax innan lanseringen av OpenAI:s chattbot ChatGPT i november 2022, vilket väckte stor uppmärksamhet. Det har samtidigt framförts i intervjuer att avsaknad av en tydlig strategi för AI riskerar att försvåra rekrytering av kvalificerade lärare och forskare inom AI-området samt försena etableringen av en konkurrenskraftig AI-infrastruktur.

För närvarande saknas en gemensam universitetspolicy för generativ AI, däremot finns en digitaliseringsplan¹² som betonar vikten av att hantera nya utmaningar, inklusive AI. Planen innehåller tio delmål, men inget av dessa adresserar uttryckligen generativ AI. I intervjuer framkom att avsaknaden av en policy främst beror på den snabba utvecklingen inom området, vilket försvårar användningen av fler styrdokument. Vidare uttrycktes åsikten att det är viktigare att först implementera AI-verktyg innan en gemensam policy övervägs.

Universitetsgemensam vägledning

Universitetets ledning etablerade i ett tidigt skede en arbetsgrupp för att utveckla riktlinjer avseende användning av chattbotar. Arbetsgruppen har enligt uppgift behandlat frågor om fusk, etiska överväganden, potentiella dataläckage och möjligheter med AI. Resultatet av arbetsgruppens arbete presenterades i form av en vägledning ”Vägledning om användning av AI-drivna chattbotar vid utbildning och forskning”, vilken publicerades på medarbetarwebben i februari 2023 på svenska och engelska.

I IR:s enkät till lärare och forskare framgår att 41,2% av respondenterna inte känner till vägledningen. Vidare kan noteras att 18,9% av respondenterna anser vägledningen är mycket otydlig och otillämpbar eller otydlig och otillämpbar. Lämnade kommentarer i enkäten visar även att respondenter upplever att universitetet saknar tydliga och enhetliga riktlinjer för AI-användning, samt att vägledningen betraktas som alltför generell. Dessutom påpekas att användningen av AI-verktyg varierar markant mellan institutionerna.

¹¹ Dnr: SU FV-0644-22 ”Strategier för Stockholms universitetet 2023-2026”. Beslutad av universitetsstyrelsen. Beslutsdatum 2022-11-02.

¹² Dnr: SU FV-0431-23 ”Digitaliseringsplan för Stockholms universitet 2024-2026”. Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2024-02-08.

Hur tydlig och tillämpbar tycker du att universitetets gemensamma vägledning (vägledning om användning av AI-drivna chattbotar vid utbildning och forskning) är vid användning av generativ AI?	Antal svar
Mycket otydlig och otillämpbar	39 (4,5%)
Otydlig och otillämpbar	124 (14,4%)
Neutral	279 (32,4%)
Tydlig och tillämpbar	59 (6,8%)
Mycket tydlig och tillämpbar	6 (0,7%)
Känner inte till vägledningen	355 (41,2%)
Summa	862 (100,0%)

Vägledningen innehåller huvudsakligen rekommendationer för undervisande personal om hur chattbotar bör hanteras vid examinationer samt vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka otillbörlig användning. Däremot saknas specifik vägledning för hur medarbetare inom universitetets stödfunktioner bör förhålla sig till chattbotar. Dokumentet betonar även vikten av att undvika delning av känslig information med chattbotar och överlåter ansvaret för dessa frågor till respektive institution. Enkäten visar att 54,3% av respondenterna upplever gränsdragningen för vad som är tillåtet eller inte gällande generativ AI i undervisning som mycket svår eller svår. Enkätkommentarerna indikerar även att respondenter upplever att det är svårt att kontrollera om studenterna följer anvisade regler. Vidare uttrycks ett behov av tydligare riktlinjer från universitetet i avsikt att hantera studenternas användning av AI.

Hur upplever du gränsdragningen för vad som är tillåtet eller ej gällande studenternas användning av generativ AI i din undervisning?	Antal svar
Mycket svår	94 (10,9%)
Svår	374 (43,4%)
Neutral	171 (19,8%)
Enkel	92 (10,7%)
Mycket enkel	25 (2,9%)
Vet ej	106 (12,3%)
Summa	862 (100,0%)

Lärare har enligt vägledningen handlingsutrymme att själva bedöma vad som utgör legitim respektive otillåten användning av chattbotar inom ramen för undervisningen. I intervjuer har det framkommit att detta är ett medvetet ställningstagande, eftersom det är kursansvariga lärare som ansvarar för att avgöra vad som gäller för respektive kurs. I enkäten framgår att 24,3% av respondenterna inte alls eller i liten utsträckning informerar studenter om villkoren för användningen av generativ AI i utbildningen. Kommentarererna visar även att respondenter diskuterar med studenter hur AI-verktyg kan användas i både undervisning och examination. Dessutom uppger respondenter att deras institution inte har fastställt några specifika riktlinjer på området.

I vilken utsträckning informerar du studenter om villkoren för användningen av generativ AI i utbildningen?	Antal svar
Inte alls	90 (10,4%)
I liten utsträckning	120 (13,9%)
I viss utsträckning	246 (28,5%)
I hög utsträckning	247 (28,7%)
I mycket hög utsträckning	88 (10,2%)
Vet ej	71 (8,2%)
Summa	862 (100,0%)

Rektorsuppdrag, rektorsbeslut och AI-center

Under hösten 2023 beslutade rektor om att initiera ett utvecklingsarbete bestående av åtgärds-punkter, till följd av den ökade tillgänglighet av AI-chattbotar¹³ (se vidare avsnitt 2.3.1). Rektor har även beslutat att införa en AI-samordningsfunktion inom respektive område för att synliggöra och stimulera AI-relaterad forskning¹⁴. Någon motsvarande AI-samordningsfunktion har inte skapats inom universitetsförvaltningen, eftersom de inte bedriver forskningsverksamhet. Enligt uppgift har H-områdets AI-samordnare 10% av sin arbetstid avsatt för uppdraget, medan 20% är uppskattad andel för AI-samordnaren inom N-området, men i den arbetstid som N-områdets AI-samordnare lägger på uppdraget ingår även arbetstid för N-området utredningsarbete avseende möjligheten att inrätta ett AI-center.

I intervjuer har det framkommit att under nuvarande förhållanden anses det räcka med den tid som läggs på AI-samordningsfunktionen. Då funktionen är nyinrättad har det dock betonats att denna uppfattning kan förändras. Vidare har det framförts att AI-centret planeras att vara i bruk från januari 2026 och att centret kommer fokusera på områdets AI-forskning. Ambitionen är att skapa synergieffekter och att centret på sikt kan bli en stödjande funktion för undervisningen.

Övrigt om universitetets styrning

Universitetet har hittills valt en försiktig hållning avseende styrningen av generativ AI. I intervjuer har denna inställning motiverats med den snabba utvecklingstakten inom området och

¹³ Dnr: SU FV-0348-23 "Områden för vidare utvecklingsarbete med anledning av den ökade tillgängligheten av AI-chattbotar. Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2023-10-12.

¹⁴ Dnr: SU FV-2812-24 "Införande av AI-samordningsfunktion inom vetenskapsområdena". Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2024-10-10. Från beslutet: "För att få ett grepp om och kunna synliggöra all den forskning som bedrivs vid universitetet med koppling till AI, och för att bidra till att stimulera ny forskning på området, så behöver en AI-samordningsfunktion för forskningen inom respektive vetenskapsområde inrättas. Samordningsfunktionen ska fungera både som samordnare inom det egna verksamhetsområdet och som en länk gentemot universitetsledningen och kontaktpunkt mot andra lärosäten. Utöver det ska de två AI-samordnarna fungera som universitetets sammanhållande deltagare i den upparbetade intressegruppen AI Stockholm, där universitetet finns med tillsammans med KTH, Stockholms stad och Region Stockholm. Detsamma kan komma att gälla AI Sweden".

behovet av att ge lärare utrymme att själva bedöma användningen av generativ AI i utbildningssammanhang. Det har dock genomförts mindre korrigeringar i ett av universitetets styrdokument. I januari 2025 reviderades reglerna för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå¹⁵. Enligt de nya reglerna bör lärare komplettera oövervakade hemexaminationer och hemuppgifter med muntliga examinationer eller salskrivningar, i syfte att minska risken för användning av otillåtna hjälpmedel. Reglerna hänvisar även till universitetets vägledning, som är tillgänglig på medarbetarwebben.

Studenternas lärande, examinationsformer och generativ AI i forskningsprojekt

I enkäten framgår att 32,5% av respondenterna upplever att generativ AI har mycket negativ eller negativ inverkan på studenternas lärande. En stor andel av respondenterna har dock ställt sig neutrala (25,1%) eller svarat ”Vet ej” (32,6%). Kommentarererna indikerar även att respondenter anser att integrationen av generativ AI kan vara ett värdefullt verktyg för att stärka studenternas lärande. Vidare uttrycks en oro över att tekniken kan leda till att studenter tar genvägar och därmed undviker en djupare inläring samt utvecklingen av kritiskt tänkande.

Hur upplever du generativ AI:s inverkan på studenternas lärande?	Antal svar
Mycket negativ	55 (6,4%)
Negativ	225 (26,1%)
Neutral	216 (25,1%)
Positiv	80 (9,3%)
Mycket positiv	5 (0,6%)
Vet ej	281 (32,6%)
Summa	862 (100,0%)

Enkäten visar även att 27,3% av respondenterna inte alls eller i liten utsträckning har förändrat examinationsformer. Kommentarererna visar att respondenter har bytt från hemexaminationer till salsexaminationer, och att muntliga examinationer samt presentationer blir allt vanligare. Vidare anser respondenter att det är en utmaning att snabbt anpassa kursplaner och examinationsformer för att kunna följa den snabba utvecklingen.

I vilken utsträckning har generativ AI bidragit till att du har förändrat examinationsformer?	Antal svar
Inte alls	130 (15,1%)
I liten utsträckning	105 (12,2%)
I viss utsträckning	245 (28,4%)
I hög utsträckning	163 (18,9%)
I mycket hög utsträckning	127 (14,7%)
Vet ej	92 (10,7%)
Summa	862 (100,0%)

¹⁵ Dnr: SU FV-0152-25 ”Regler för utbildningen och examination på grundnivå och avancerad nivå”. Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2025-01-23.

Vidare framgår att 66,2% av respondenterna ser neutralt eller positivt på användningen av generativ AI som ett verktyg i forskningsprojekt. Förhållandevis få är negativa till användningen i forskning. Kommentarer indikerar även att respondenter är bekymrade över de etiska och juridiska aspekterna av att använda generativ AI i forskning. Dessutom framhålls att generativ AI kan fungera som ett hjälpmedel för att spara tid, särskilt vid rutinuppgifter såsom transkribering, språkgranskning och informationssökning.

Hur ser du på användningen av generativ AI som ett verktyg i dina forskningsprojekt?	Antal svar
Mycket negativ	31 (3,6%)
Negativ	63 (7,3%)
Neutral	267 (31,0%)
Positiv	303 (35,2%)
Mycket positiv	76 (8,8%)
Vet ej	122 (14,2%)
Summa	862 (100,0%)

2.1.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets övergripande styrning och vägledning kring generativ AI har förbättringsmöjligheter.

Granskningen visar att ett tydligt och proaktivt initiativ har vidtagits. En vägledning har utarbetats för att möta de nya förutsättningarna inom undervisning och forskning. Vägledningen beskriver en decentraliserad organisationsmodell där lärare ges självständighet och institutionerna ansvarar för frågor kring generativ AI. Denna struktur är flexibel och möjliggör lokala anpassningar.

Granskningen identifierar dock vissa brister. Det saknas en övergripande och tydlig AI-strategi eller policy som redogör för universitetets hållning och ramar rörande användning av AI. AI-samordnare finns inrättade inom H- respektive N-området men förekommer inte inom universitetsförvaltningen. IR bedömer att AI som verktyg för administrativ effektivitet och utveckling bör beaktas i högre utsträckning.

Från enkäten kan noteras att en betydande andel respondenter inte känner till den universitetsgemensamma vägledningen, och att en betydande andel respondenter upplever gränsdragningssvårigheter för vad som är tillåtet eller ej avseende AI i undervisning. Här bedömer IR att det behövs tydligare vägledning och stöd till lärarna. Förhållandevis många respondenter uppger även att de inte har anpassat examinationsformer utifrån riskerna med AI. IR vill även i sammanhanget även framhålla att utvecklingen inom AI (t.ex. nya modeller och användningsområden för AI) går i snabb takt och vägledningen publicerades för över två år sedan.

IR rekommenderar:

1. Universitetet bör ta fram en policy som definierar ramarna för både användning och användare av AI.

2.2 Förutsättningar för användning av AI

2.2.1 Iakttagelser

Tillgång till AI-verktyg

Medarbetare vid universitetet har tillgång till AI-chattboten Microsoft Copilot i standardversion via webbläsaren Edge och i Microsoft office 365 (MS365) i de fall uppgradering har skett. Om medarbetare vill använda betalversionen av Copilot Pro¹⁶ krävs att medarbetaren har MS365 installerat på sin dator. På medarbetarwebben finns även en länk till den kostnadsfria versionen av OpenAI:s chattbot, ChatGPT. Vidare har universitetsstudenter möjlighet att under studietiden licensiera MS365, där standardversionen av Copilot finns tillgänglig.

Trots att MS365 krävs för att kunna använda Copilot Pro, saknas information om Copilot i universitetets beskrivning av MS365. Vid sökning på Copilot på medarbetarwebben ges heller inga träffar. Detta är noterbart då Copilot är det AI-verktyg som universitetet erbjuder och som rekommenderats av IT-avdelningen som universitetets AI-chattbot, vilket framgår i slutrapporteringen av rektors utvecklingsuppdrag. Det är dock vid tidpunkten för granskningen oklart om Copilot Pro kommer att tillhandahållas för universitetets medarbetare.

Införandet av MS365 har försenats och åtgärden, som ursprungligen ingick i universitetsförvaltningens åtgärdsplan för 2023–2024¹⁷, har nu skjutits upp. Den återfinns istället i åtgärdsplanen för 2025–2026¹⁸, under riskområdet digitalisering. Målsättningen är att implementera MS365 på hela lärosätet, med ett slutdatum fastställt till den 31 december 2026.

I intervjuer har det även framförts att införandet av AI-verktyg vid universitetet sker för långsamt. Exempelvis har nämnts att rektors utvecklingsuppdrag startade först i oktober 2023 och pågick under drygt ett år. Det råder även viss osäkerhet kring vilka funktioner som erbjuds, och vissa verksamheter har uttryckt att Copilot i Edge inte motsvarar deras behov. En begränsning som nämnts är att chattbotens kapacitet för att utföra komplexa uppgifter, såsom dokumentgranskning, är mindre jämfört med betalversionen av ChatGPT. Dessutom anses Copilot ha lägre grad av integration med andra verktyg. Av enkätsvaren framgår att 27,5% av

¹⁶ Copilot Pro ger, till skillnad från standardversionen, bland annat tillgång till mer avancerade AI-modeller under hög belastning, mer avancerad AI-funktion, och åtkomst till Copilot integrerat i utvalda MS365-appar såsom Word, Excel och Outlook.

¹⁷ Dnr: SU FV-1165-23 "Åtgärdsplan och riskåtgärder för universitetsförvaltningen 2023-2024". Beslutad av universitetsdirektör. Beslutsdatum 2023-03-23

¹⁸ Dnr: SU FV-0417-25 "Åtgärdsplan och riskåtgärder för universitetsförvaltningen 2025-2026". Beslutad av universitetsdirektör. Beslutsdatum 2025-01-30

respondenterna upplever tillgången till generativa AI-verktyg och licenser via universitet som mycket bristfällig eller bristfällig. Hela 45,4% av respondenterna har dessutom svarat ”Vet ej” på frågan om möjligheten att få tillgång till AI-verktyg och licenser. Lämnade kommentarer visar även att respondenter uttrycker missnöje över att de personligen måste bekosta AI-verktyg, och efterlyser att universitetet erbjuder centrala licenser för ChatGPT. Dessutom önskas ett förbättrat stöd samt infrastruktur för användning av AI-verktyg, vilket innefattar tillgång till kraftfullare datorer och en bättre integration av AI-verktyg i universitetets system.

Hur upplever du möjligheten att genom universitetet få tillgång till generativa AI-verktyg och licenser som du behöver?	Antal svar
Mycket bristfällig	113 (13,1%)
Bristfällig	124 (14,4%)
Neutral	128 (14,8%)
God	77 (8,9%)
Mycket god	29 (3,4%)
Vet ej	391 (45,4%)
Summa	862 (100,0%)

När det gäller vilka AI-verktyg som används i arbetet framgår av lämnade svar att 13,7% av respondenterna använder Microsoft Copilot, medan 73,1% har svarat att de använder ChatGPT.

Vilka av följande AI-verktyg använder du i ditt arbete? (Flera val möjliga)	Antal svar
ChatGPT	630 (73,1%)
Microsoft Copilot	118 (13,7%)
Grok	15 (1,7%)
DeepSeek	47 (5,5%)
Gemini	55 (6,4%)
Claude	58 (6,7%)
Perplexity	61 (7,1%)
Amberscript	47 (5,5%)
Keenious	47 (5,5%)
DeePL	166 (19,3%)
Grammarly	108 (12,5%)
GitHub Copilot	32 (3,7%)
DALL-E	58 (6,7%)
Midjourney	14 (1,6%)
Elicit	38 (4,4%)
Research Rabbit	32 (3,7%)
Annat	205 (23,8%)

IR:s ärende hos IT-avdelningen

IR har parallellt med granskningsarbetet skapat ett eget ärende till IT-avdelningen via Serviceportalen¹⁹ rörande anskaffning av Copilot Pro (och MS365 som är en förutsättning för Copilot Pro). Ärendet initierades 2025-03-04. Syftet var tudelat: dels önskade IR internt kunna utveckla sitt arbete genom användning av AI, dels ville vi i undersöka hur en faktisk förfrågan om AI-verktyg hanteras i praktiken.

IT-avdelningen svarade förhållandevis snabbt och erbjöd 14 dagar senare ett möte i syfte att fånga våra behov samt att ge inledande information. Veckan efter genomfördes även en introduktionsutbildning om MS365 och dess funktioner och appar, såsom Teams, OneDrive, Planner och Forms. IR uppmanades efter detta att installera MS365. Någon information om hur Copilot Pro kan tillhandahållas gavs emellertid inte. IR har efter installationen av MS365 påmint flera gånger om att återkoppling i ärendet saknas; detta skedde via Serviceportalen 8 april, 15 april samt 24 april. Efter den tredje påminnelsen erhöles ett svar om att ärendet har förmedlats vidare inom IT-avdelningen samt att ärendet därmed avslutas. Vid denna rapportens färdigställande saknar IR ännu återkoppling från IT-avdelningen i ärendet.

2.2.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets förutsättningar för användning av generativ AI är bristfällig.

Granskningen har identifierat brister i tillhandahållandet av AI-verktyg. Det saknas adekvat information om att Copilot har rekommenderats, och implementeringen av MS365 är förse- nad, vilket begränsar tillgången till Copilot Pro. IR:s eget ärende kring anskaffning av AI- verktyg visar att det finns problem i det faktiska tillhandahållandet när förfrågningar sker.

Från enkäten kan även noteras att det råder diskrepans mellan det officiella verktyget och hur AI-verktyg används i praktiken. Vidare kommenterar enkätresponder att de anskaffar AI- verktyg med privata medel. Här bedömer IR att universitetet behöver hantera och möta efter- frågan på AI-verktyg inom universitetet samt för inköp av dessa verktyg.

IR rekommenderar:

2. Utveckla tillgång till AI-verktyg för universitetets anställda och tydliggör informat- ionen om tillgängligheten.

¹⁹ Serviceportalen nås via medarbetarwebben och innehåller kunskapsartiklar för bland annat IT-relaterade frå- gor, samt felanmälnings- och beställningsformulär för flera olika avdelningar inom Stockholms universitet, till ex- empel IT och telefoni, Lokal och fastighet, och Fråga juristen.

2.3 Riskbedömning och åtgärder

2.3.1 Iakttagelser

Rektorsuppdrag om utvecklingsarbete rörande AI-chattbotar

Under hösten 2023 beslutade rektor om ett utvecklingsarbete med anledning av den ökade tillgänglighet av AI-chattbotar²⁰. Utvecklingsarbetet avsåg att hantera den ökade risken för fusk vid examinationer. I den inledande bakgrunden till uppdraget uttrycker universitetet särskild oro över att studenter kan använda AI-chattbotar för att generera svar och vilseleda vid examination. Vidare betonar universitetet att tekniken är här för att stanna och över tid kommer bli mer tillgänglig och kraftfull.

Rektors utvecklingsuppdrag löpte från oktober 2023 till oktober 2024 och omfattade sex åtgärds punkter. De fyra första åtgärderna har fokuserat på att motverka fusk och de två sista åtgärderna har fokuserat på att möjliggöra användningen av generativa AI-verktyg i undervisningen. Åtgärds punkterna är följande:

- Utveckla möjlighet att följa rapporteringen av otillåten användning av AI-chattbotar
- Se över regler kring utbildning och examination
- Utveckla utbildning och pedagogiskt stöd för personal
- Ta höjd för ökad volym av övervakad examination
- Undersök möjligheter till utbildning av studenter
- Utred och eventuellt säkerställ tillgänglighet av verktygen

Det är flera instanser vid universitetet som har varit involverade i utvecklingsarbetet. Ansvariga instanser för arbetet har varit Rättssekretariatet, Rebus och respektive område, CeUL i samråd med institutionerna, Fastighetsavdelningen, respektive område med samordning från Rebus, och IT-avdelningen. Arbetet har presenterats vid två tillfällen: i en delrapport och en slutrapport. Av rapporteringarna framgår bland annat att universitetet har:

- Tillfört en ny kategori (otillåten användning av AI-verktyg) i formuläret för anmälan av disciplinärenden.
- Genomfört en översyn av styrdokumentet Regler för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå.
- Kartlagt kapacitetsbehovet av datorbaserade salstentor.
- Inventerat förekomsten av kurser med inslag av AI inom det humanvetenskapliga området.
- Kartlagt förändringar gällande examinationsformer, kurs- och utbildningsinnehåll och utbildningsutbud inom det naturvetenskapliga området.
- Rekommenderat chattboten Microsoft Copilot.

²⁰ Dnr: SU FV-0348-23 "Områden för vidare utvecklingsarbete med anledning av den ökade tillgängligheten av AI-chattbotar. Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2023-10-12.

Informationssäkerhet, dataskydd och konsekvensbedömning

Rektors utvecklingsuppdrag omfattade bland annat att utreda och säkerställa tillgången till AI-verktyg vid universitetet. IT-avdelningen, som ansvarade för arbetet med att rekommendera en chattbot, har i detta arbetet fokuserat på informationssäkerhet och efterlevnad av dataskyddsförordningen (GDPR), med hänsyn till både tekniska och juridiska aspekter. Avdelningen har kommit fram till att följande gäller vid användning av chattboten Copilot:

- Kommersiellt dataskydd aktiveras när användare är inloggade med sitt universitetets-konto (SUKAT).
- Microsoft varken sparar eller delar den information som användaren skriver i chatten.
- All information i chatten raderas efter avslutad session.
- Information i chatten används aldrig för att träna modellen.
- Tjänsten hanterar data inom Europa.

I intervjuer framgår att IT-avdelningens utredning enbart har fokuserat på Microsofts produkter och därmed inte omfattat en bredare granskning av olika AI-verktyg. Avdelningen saknar även information om i vilken utsträckning andra AI-verktyg används inom universitetet, då deras ansvar begränsas till verktyg som erbjuds via SU-arbetsplats²¹. Vidare har IT-avdelningen inte fått återkoppling eller någon annan information angående rekommendationen att använda Copilot som AI-drivet verktyg. Universitetet har dock beslutat att inkludera MS365 som digitalt verktyg, vilket innefattar Copilot.

IT-avdelningen har bedömt att en konsekvensbedömning sannolikt behöver genomföras, med särskilt fokus på integritetsrisker för de registrerade och hur dessa hanteras inom universitetet. I samband med slutrapporteringen av rektors utvecklingsuppdrag framförde avdelningen att denna analys borde ske innan generativa AI-verktyg tas i bruk av universitetets medarbetare och studenter. Trots denna bedömning har inte någon sådan konsekvensbedömning genomförts, och både medarbetare och studenter använder redan AI-drivna chattbotar i sitt arbete och sina studier. IT-avdelningen har ingen kännedom om huruvida universitetet har genomfört någon konsekvensbedömning, då avdelningen inte har erhållit återkoppling efter att utvecklingsarbetet avslutades i oktober 2024.

Universitetets övergripande riskbedömning

I den gemensamma riskanalysen för 2025–2026²², som antogs av universitetsstyrelsen i november 2024, identifierades inga risker kopplade till generativ AI. Eftersom ingen hög risk angående AI har noterats krävs inga åtgärder som medför krav på uppföljning och doku-

²¹ Arbetsplatstjänsten är den standardarbetsplats som erbjuds av IT-avdelningen på Stockholms universitet och finns både för Windows samt Mac.

²² Dnr: SU FV-2807-24 "Stockholms universitetets riskanalys 2025-2026". Beslutad av universitetsstyrelsen 2024-11-25.

mentation. Universitetet har dock uppmärksammat en risk som rör digitaliseringens ändamålsenlighet och dess förmåga att möta verksamhetens behov. Denna risk har bedömts som låg (riskvärdet har sänkts från medelrisk i riskanalysen 2023-2024) och kräver således inga specifika åtgärder.

I intervjuer framkom emellertid uppfattningen att risker kopplade till generativ AI hanteras inom ramen för den övergripande risken för digitalisering. Det råder dock oklarheter kring denna koppling, då det inte förekommer någon tydlig information om AI i universitetets beskrivning av digitaliseringsrisken. En genomgång av universitetsförvaltningens åtgärdsplan för 2025–2026 visar att fem åtgärder har tagits fram inom området digitalisering. Tre av dessa åtgärder är direkt kopplade till riskanalysen och klassificeras som riskåtgärder. Ingen av åtgärderna omfattar dock specifikt generativ AI, medan en åtgärd avser införandet av MS365. När det gäller H-området och N-området har de i sina förslag till åtgärdsplaner inte tagit fram riskåtgärder rörande digitaliseringsrisken.

I avsnittet om universitetsgemensamma vägledning framgår att rektors arbetsgrupp har diskuterat risker relaterade till fusk, etiska frågor och potentiella dataläckor (se avsnitt 2.1.1).

2.3.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets riskbedömning och vidtagna åtgärder avseende generativ AI har förbättringsmöjligheter.

Granskningen visar en medvetenhet om den långsiktiga utvecklingen av AI, och IR kan konstatera att rektors utvecklingsuppdrag har resulterat i flera genomförda samt dokumenterade insatser.

Granskningen identifierar dock vissa brister. Utvärderingen av den AI-drivna chattboten har genomförts med endast en leverantör. Den intern kommunikation och återkopplingen är otydlig, och den konsekvensbedömning som IT-avdelningen sett behov av bland annat utifrån integritetsrisker har inte genomförts. Vidare specificerar den övergripande riskanalysen inte de risker som är unika för AI, utan inordnar dem i en bredare digitaliseringsrisk där riskåtgärderna inte berör AI.

IR rekommenderar:

3. Genomför rekommenderad konsekvensbedömning (bl.a. avseende integritetsrisker) och utveckla AI-relaterade riskåtgärder.

2.4 Information och kommunikation

2.4.1 Iakttagelser

Medarbetarwebb och universitetets nyhetsbrev

Universitetet använder flera kommunikationskanaler för att nå ut med information till medarbetarna. En av dessa kanaler är den webbaserade plattformen ”Medarbetarwebben”, där viktig information, inklusive universitetets vägledning om AI-drivna chattbotar tillhandahålls. Vidare distribuerar universitetet regelbundet informationsbrev för att hålla alla medarbetare uppdaterade.

Under vår- och höstterminerna skickas nyhetsbrevet ”Universitetets nyhetsbrev” ut till samtliga medarbetare. Exempelvis har detta nyhetsbrev innehållit information om AI och generativ AI i undervisningssammanhang vid flera tillfällen: januari, mars, april och november 2023 samt mars 2025. När universitetets gemensamma vägledning lanserades i mars 2023 var detta den huvudsakliga nyheten i månadens första utskick. I det andra nyhetsbrevet för november 2023 hänvisades läsarna till sektionen ”Ledningen har ordet”, där ämnet för inlägget var AI-drivna chattbotar.

I intervjuer har det framkommit att universitetets i allmänhet behöver förbättra kommunikationen och tydligare informera medarbetarna om aktuella händelser och pågående initiativ inom universitetet. Detta ansågs särskilt angeläget inom AI-området, där bristande information riskerar att leda till att medarbetare själva vidtar åtgärder, exempelvis genom att införskaffa egna AI-verktyg. I enkäten framgår att 42,6% av respondenterna upplever att universitetets information och kommunikation om generativ AI som mycket bristfällig eller bristfällig, medan nästan hälften har svarat ”neutral” eller ”vet ej”. Kommentarer indikerar även att respondenter ger uttryck av att universitetet saknar centrala riktlinjer för användningen av generativ AI inom undervisning och forskning, samt att det finns en upplevelse av att varje institution måste utveckla egna lösningar. Vidare uttrycks en osäkerhet kring hur generativ AI påverkar examination och hur frågor kring AI-relaterat fusk ska hanteras.

Hur upplever du universitetets information och kommunikation till medarbetarna om generativ AI?	Antal svar
Mycket bristfällig	95 (11,0%)
Bristfällig	272 (31,6%)
Neutral	279 (32,4%)
God	77 (8,9%)
Mycket god	10 (1,2%)
Vet ej	129 (15,0%)
Summa	862 (100,0%)

Panorama

Universitetets webbsändningsprogram Panorama syftar till att informera medarbetare om ledningens arbete och aktuella frågor. I mars 2025 lanserades ett avsnitt för medarbetare som behandlade AI inom undervisningen. Dessutom presenterades planer för ett nytt AI-center inom det naturvetenskapliga området samt den nyinrättade rollen som AI-samordnare. I det avsnitt som lanserades i mars 2023 diskuterades användningen av chattbotar, och universitetets vägledning introducerades.

Nyhetsbrev från Centrum för universitetslärarutbildning (CeUL)

CeUL informerar regelbundet medarbetare som prenumererar på nyhetsbrevet ”Nyheter för universitetslärare”. Dessa nyhetsbrev innehåller aktuell information om högskolepedagogiska utvecklingsprojekt, kurser och workshops samt andra evenemang som arrangeras av CeUL. Nyhetsbreven publiceras två till tre gånger per termin. Exempel på hur AI i undervisning har behandlats i nyhetsbrev återfinns i novemberbrevet 2024 och februaribrevet 2025. I novemberbrevet 2024 informerades om den reviderade plagiathandboken, som har uppdaterats med hänsyn till studenters ökade användning av AI-verktyg. Vidare innehöll februaribrevet 2025 information avseende CeUL:s nya guide om AI i undervisning.

I intervjuer har det framkommit att CeUL även kommunicerar direkt med fakulteterna när de önskar att information ska vidarebefordras till institutionerna. Fakulteterna ansvarar sedan för att skicka vidare denna information. Exempel på sådan information är upplysningar om kurser, workshops och temadagar.

Chefsinformation

Universitetsledningen informerar även prefekter, föreståndare och administrativa chefer via särskilda nyhetsbrev, som skickas varannan vecka under vår- och höstterminerna. Därtill organiseras rektors prefektmöten varje termin, där information förmedlas. Ledningssekretariatet vid Rektors kansli samordnar även forum för administrativa chefer, där nyheter presenteras.

IR noterar att AI har varit ett återkommande ämne vid rektors prefektmöten. Under vårterminen 2023 höll prorektor en presentation om universitetets arbete med AI-chattbotar, där även den gemensamma vägledningen för universitetet presenterades. Vid höstterminens prefektmöte 2023 redogjorde prorektor för rektors utvecklingsuppdrag. Under prefektmötet vårterminen 2025 informerade prorektor om disciplinärenden, med särskilt fokus på AI-relaterat fusk.

Nyhetsbrevet, som riktar sig till prefekter, föreståndare och administrativa chefer, har även behandlat frågor relaterade till AI. Exempel på detta är:

- I februari 2023 informerade nyhetsbrevet om att IKT-pedagogiska coacher från CeUL hjälper lärare med digital kompetensutveckling, inklusive frågor relaterade till AI.

- I mars 2023 presenterades universitetets vägledning om användning av AI-drivna chattbotar inom utbildning och forskning.
- I november 2024 meddelades att plagiathandboken hade reviderats för att inkludera råd om AI.

Enligt uppgift har det inte presenterats någon information eller förts några samtal om AI på forumet för administrativa chefer.

2.4.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets information och kommunikation om generativ AI i huvudsak är tillfredställande.

Granskningen visar att universitetet har använt ett flertal olika kommunikationskanaler för att kommunicera olika aspekter rörande AI, såsom medarbetarwebben, nyhetsbrev riktade till medarbetare och chefer, Panorama samt utskick från CeUL. Vidare bedömer IR att informationen i många delar har varit omfattande och ambitiös. Ett utvecklingsområde när det gäller informationen om AI bedömer IR vara tillgång till verktyg och licenser.

IR bedömer att universitetet bör uppmärksamma att en betydande andel enkätrespondenter upplever att universitetets information och kommunikation är bristfällig. Exempelvis är ett återkommande resonemang i respondenternas kommentarer behovet av riktlinjer och utbildning om AI.

2.5 Utbildning och stöd

2.5.1 Iakttagelser

CeUL:s webbplats

CeUL:s webbplats tillhandahåller informations- och utbildningsmateriel om AI inom undervisning. Här kan medarbetare ta del av CeUL:s guide, grundläggande information om olika AI-verktyg samt insikter om hur AI kan fungera som en resurs i undervisning och lärande. Webbplatsen innehåller även praktiska råd för lärare som vill använda AI i undervisningen. Dessutom finns det två videoinspelningar som belyser AI:s roll i undervisning, samt ett podcastavsnitt där möjligheter och risker kopplade till bedömning och examination diskuteras. Av enkätsvaren framgår att 57,3% av respondenterna inte alls har nyttjat CeUL:s informations- och utbildningsmaterial. Kommentarer visar även att respondenter tycker att de har svårt att hitta tid för fortbildning och att deras arbetstid redan är överbelastad med andra uppgifter. Dessutom visar svaren att vissa respondenter inte känner till CeUL eller de tjänster som erbjuds.

I vilken utsträckning har du nyttjat CeUL:s informations- och utbildningsinsatser (t.ex. informationsmaterial, guide, konsultationer, kurser och workshops) om generativ AI?	Antal svar
Inte alls	494 (57,3%)
I liten utsträckning	157 (18,2%)
I viss utsträckning	137 (15,9%)
I hög utsträckning	30 (3,5%)
I mycket hög utsträckning	6 (0,7%)
Vet ej	38 (4,4%)
Summa	862 (100,0%)

Enkäten visar även att 56,3 % av respondenterna saknar någon uppfattning om CeUL:s informations- och utbildningsmateriel. Kommentarererna indikerar även att respondenter upplever att de inte fått tillräckligt med information om CeUL:s verksamhet. Det råder en uppfattning om att CeUL inte är tillräckligt synligt och att informationen inte når ut till samtliga. Vidare efterfrågas fler praktiskt inriktade workshops och utbildningar som är lokalt förankrade på institutionerna.

Hur upplever du CeUL:s informations- och utbildningsinsatser (t.ex. informationsmaterial, guide, konsultationer, kurser och workshops) om generativ AI?	Antal svar
Mycket bristfällig	20 (2,3%)
Bristfällig	50 (5,8%)
Neutral	159 (18,4%)
God	111 (12,9%)
Mycket god	37 (4,3%)
Vet ej	485 (56,3%)
Summa	862 (100,0%)

Temadagar

CeUL arrangerar vanligtvis en till två temadagar per termin för universitetets undervisande personal. Dessa temadagar syftar till att belysa pedagogiska ämnen som är av betydelse för utvecklingen av undervisning inom högre utbildning. Temadagen i maj 2025 kommer att behandla temat: "Hur påverkar AI akademiskt skrivande och handledning av studentuppsatser?". Som exempel på tidigare temadagar med fokus på AI kan nämnas arrangemanget i mars 2023 med titeln "AI och framtidens undervisning".

Workshops

Varje termin erbjuds undervisande personal och pedagogiskt ansvariga vid universitetet möjligheten att delta i flera av de workshops som anordnas av CeUL. Under våren 2025 erbjuds workshops med fokus på AI inom följande områden:

- Exploring AI Text Generation for Teaching and Learning (30 deltagare)
- AI Tools in Written Language Proficiency Courses (10 deltagare)

- Get a Hold on AI Search Tools for Teaching and Learning (23 deltagare)
- Testbaserat lärande och att generera flervalfrågor med AI (12 deltagare)
- The Role of Generative AI in Student Reading Practices (8 maj)
- Ethics of AI Tools for Teaching and Learning (12 maj)
- Examinera i AI-tider (13 maj)

Tidigare exempel på workshops som berört AI inkluderar:

- Hantera AI i språkundervisning
- Generating Images with AI Tools.

Förutom de ovan nämnda workshops har CeUL även bidragit med workshops, lunchseminarier och konsultationer vid 27 olika institutioner, med fokus på generativ AI. Enligt uppgift har CeUL genomfört 47 sådana evenemang under perioden 2023 - april 2025. Den 5 maj arrangerade CeUL även föreläsningen ”Att designa AI-kompatibla examinationer i högre utbildning” med professor Margaret Bearman från Deakin University i Australien. Föreläsningen erbjöds undervisande personal vid SU men även KI och KTH. Sammanlagt deltog cirka 35 personer.

Kurser och institutionernas arbete

Sedan hösten 2023 har AI ingått som moment i olika högskolepedagogiska kurser som anordnas av CeUL. Kurserna är avsedda för personer som undervisar vid universitetet och Stockholm Trio. Dessa kurser ger inga högskolepoäng men är meriterande vid akademiska karriärvägar.

I intervjuer har det framkommit att ett centralt element i kompetensutvecklingen inom generativ AI utgörs av institutionernas eget arbete samt det stöd de erbjuder sina medarbetare. Dessutom har behovet av möjligheter att öva på användningen av AI-verktyg framhållits. I enkäten framgår att 69,7% av respondenterna svarat att det i viss utsträckning eller i hög utsträckning förs diskussioner om generativ AI i utbildningssammanhang vid institutionen. Kommentarna visar även att respondenter diskuterar hur examinationsformer kan anpassas för att minska risken för AI-relaterat fusk. Dessutom uttrycks frustration över bristen på tydliga riktlinjer och stöd från institutionen gällande hanteringen av AI inom både undervisning och examination.

I vilken utsträckning förs det diskussioner om generativ AI i undervisningssammanhang vid din institution?	Antal svar
Inte alls	18 (2,1%)
I liten utsträckning	125 (14,5%)
I viss utsträckning	376 (43,6%)
I hög utsträckning	225 (26,1%)
I mycket hög utsträckning	70 (8,1%)
Vet ej	48 (5,6%)
Summa	862 (100,0%)

Vidare framgår att 47,8% av respondenterna svarat att det förs diskussioner om generativ AI i forskningsssammanhang i viss utsträckning eller i hög utsträckning vid institutionen. Kommentarererna indikerar även att respondenter diskuterar AI både formellt och informellt. Samtalen kretsar kring de möjligheter och risker som AI medför, med särskilt fokus på dess påverkan på forskningsansökningar. Vidare uttrycks en oro för etiska gråzoner samt vetenskaplig oredlighet.

I vilken utsträckning förs det diskussioner om generativ AI i forskningssammanhang vid din institution?	Antal svar
Inte alls	89 (10,3%)
I liten utsträckning	265 (30,7%)
I viss utsträckning	327 (37,9%)
I hög utsträckning	85 (9,9%)
I mycket hög utsträckning	23 (2,7%)
Vet ej	73 (8,5%)
Summa	862 (100,0%)

I enkäten framgår att 79,1% av respondenterna inte har deltagit i någon internutbildning om generativ AI. Kommentarererna visar även att respondenter har deltagit i workshops och seminarier om AI, där flera av dessa anordnats av CeUL. Dessutom har de deltagit i interna utbildningsdagar på sina institutioner, där AI utgjort ett centralt tema.

Har du deltagit i någon internutbildning vid universitetet om generativ AI?	Antal svar
Ja	180 (20,9%)
Nej	682 (79,1%)
Summa	862 (100,0%)

Enkäten visar även att 37,3% av respondenterna bedömer sin egen kunskapsnivå om generativ AI som mycket låg eller låg. Kommentarererna indikerar även att respondenter har testat olika AI-verktyg för att se hur de kan användas i deras arbete.

Hur skulle du bedöma din egen kunskapsnivå om generativ AI?	Antal svar
Mycket låg	57 (6,6%)
Låg	265 (30,7%)
Medel	374 (43,4%)
Hög	112 (13,0%)
Mycket hög	51 (5,9%)
Vet ej	3 (0,3%)
Summa	862 (100,0%)

Plagiathandbok

I november 2024 publicerade CeUL en uppdaterad version av plagiathandboken²³. Handboken har uppdaterats på grund av studenternas ökade användning av AI-verktyg. Den innehåller exempelvis en diskussion om vad som kan betraktas som plagiat vid användning av AI-verktyg. Vidare redogör handboken för anledningar till att studenter använder AI-chattbotar för att lösa uppgifter, beskriver utmaningar i att identifiera plagiat som involverar AI och ger rekommendationer för att förebygga sådana fall.

Lärarguide

I december 2024 publicerade CeUL en guide²⁴ för att stödja lärare i integreringen av AI-verktyg i olika faser av undervisningen. Guiden innehåller bland annat en översikt av vad AI är och presenterar olika typer av AI-verktyg. Den beskriver även hur AI kan bidra till att skapa och förbättra undervisningsmaterial samt hur studenter kan använda AI som en samarbetspartner och personlig handledare. Vidare understryker guiden behovet av att lärare tar fram tydliga riktlinjer för att motverka oetisk användning av AI.

2.5.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets utbildning och stöd kring generativ AI har förbättringsmöjligheter.

Granskningen visar att CeUL har etablerat ett omfattande utbud av insatser för att främja kompetensutveckling inom AI i undervisningssammanhang. Genom att erbjuda flera informationskanaler, regelbundna temadagar, specialiserade workshops samt integrera AI-moment i högskolepedagogiska kurser visas ett proaktivt arbetssätt. Uppdaterade stöddokument, såsom plagiathandboken och lärarguiden, indikerar dessutom en medvetenhet om etiska utmaningar och behovet av tydliga riktlinjer.

Granskningen identifierar dock utvecklingsområden. Från enkäten kan noteras att en betydande andel respondenter inte nyttjar CeUL:s informations- och utbildningsmateriel, och att deltagandet i interna utbildningar är lågt. Vidare kommenterar enkätrespondenter att tiden för kompetensutveckling otillräcklig. Samtidigt kan noteras att en förhållandevis stor andel av respondenterna bedömer att deras kunskapsnivå om AI är låg.

IR rekommenderar:

²³ Plagiat – hur kan det undvikas? Handbok för medarbetare vid Stockholms universitet. Centrum för universitetslärarutbildning, 2:a upplagan 2024.

²⁴ Exploring AI for teaching and learning. A guide for university teachers. Centre for the advancement of university teaching, 2024.

4. Genomför insatser för att öka kännedom om och deltagande i AI-relaterade utbildningar.

2.6 Uppföljning och kontroll

2.6.1 Iakttagelser

Uppföljning av arbetet med AI

Universitetets arbete med generativ AI följs inte upp regelbundet och det förekommer ingen uppföljning av följsamheten till universitetet gemensamma vägledning. Vidare genomförs det ingen uppföljning av vilka AI-verktyg som användas inom universitetet. Däremot har flera kartläggningar genomförts inom ramen för rektors utvecklingsuppdrag för att analysera AI:s förekomst och dess påverkan på verksamheten. Exempelvis har Fastighetsavdelningen undersökt om AI har bidragit till en ökad användning av salsexaminationer. N-området har kartlagt både genomförda och planerade förändringar som en följd av AI. H-området har sammanställt en översikt över de kurser inom sitt område som innehåller inslag av AI.

I enkäten framgår att 78,8% av respondenterna inte alls eller i lite utsträckning använder generativ AI i sin undervisning. Ytterst få respondenter (3,5% av de svarande) har svarat att de använder AI i hög eller mycket hög utsträckning i sin undervisning. Kommentarer visar att respondenter använder AI-verktyg för språklig granskning och förbättring av sina texter, särskilt när dessa är skrivna på engelska. Vidare framgår att AI-verktyg används för att framställa undervisningsmaterial, exempelvis bilder, presentationer och tentamensfrågor.

I vilken utsträckning använder du generativ AI i din undervisning?	Antal svar
Inte alls	425 (49,3%)
I liten utsträckning	254 (29,5%)
I viss utsträckning	118 (13,7%)
I hög utsträckning	23 (2,7%)
I mycket hög utsträckning	7 (0,8%)
Vet ej	35 (4,1%)
Summa	862 (100,0%)

Enkäten visar även att 63,7% av respondenterna inte alls eller i liten utsträckning använder generativ AI i sin forskning. En liten andel (8%) har svarat att de använder i hög eller mycket hög utsträckning. Kommentarer indikerar även att respondenter använder AI-verktyg för att förbättra sina texter på både svenska och engelska. Dessutom nyttjas dessa verktyg för att söka efter vetenskapliga artiklar samt för att hantera administrativa uppgifter, exempelvis e-post, utformning av konferenstitlar och idégenerering inom forskningsprojekt.

I vilken utsträckning använder du generativ AI i din forskning?	Antal svar
Inte alls	253 (29,4%)

I liten utsträckning	296 (34,3%)
I viss utsträckning	223 (25,9%)
I hög utsträckning	52 (6,0%)
I mycket hög utsträckning	17 (2,0%)
Vet ej	21 (2,4%)
Summa	862 (100,0%)

Uppföljning av inköp

Universitetet genomför ingen uppföljning av inköp av AI-verktyg och AI-licenser. Inom ramen för granskningen genomförde IR en genomgång av konto 5722 – IT-tjänst utomstatliga. Genomgången visar att universitetet under 2024 köpte ChatGPT-licenser till ett värde av cirka 450 000 kronor. För perioden 1 januari till 31 mars 2025 uppgick kostnaden emellertid redan till drygt 465 000 kronor, vilket endast avser de inköp där radtexten explicit anger ChatGPT. Dessutom har det i intervjuer det framkommit att medarbetare själva köper licenser och begär ersättning för dessa kostnader via personalsystemets utläggsfunktion.

Uppföljning av disciplinärenden rörande AI

En del av rektors utvecklingsuppdrag var att utveckla möjligheten att följa rapporteringen av otillåten användning av AI-chattbotar. För att hantera disciplinärenden används ett formulär kopplat till universitetets diarieföringssystem. Tidigare har sådana ärenden kategoriserats i fyra grupper: plagiat, otillåtna hjälpmedel, otillåtet samarbete och övrigt vilseledande. För att säkerställa en mer detaljerad rapportering har Rättssekretariatet lagt till en femte kategori: otillåten användning av AI-verktyg. Den nya kategorin togs i bruk den 25 januari 2024 och används för att underlätta identifiering och uppföljning av AI-relaterade disciplinärenden.

Universitetet har gemensamma regler för handläggning av disciplinärenden. En kategori av sådana ärenden gäller användningen av otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försök till vilseledande vid examination. Enligt regler och handläggningsordning för disciplinärenden²⁵ är det institutionerna som ansvarar för att utreda misstänkta disciplinära förseelser. Dessa ärenden ska skyndsamt anmälas till rektor och Rättssekretariatet för att möjliggöra prövning i disciplinnämnden.

Enligt inhämtad uppgift har det under 2024 registrerats totalt 239 disciplinärenden, varav 31 avsåg otillåten användning av AI-verktyg. Disciplinnämnden utfärdade disciplinära åtgärder, såsom varningar och avstängningar, i 28 av dessa fall. För perioden 1 januari till 31 mars 2025 har 81 ärenden rapporterats, varav 22 handlar om otillåten användning av AI-verktyg. Av dessa ärenden har disciplinnämnden behandlat 9 och beslutat om disciplinära åtgärder i 8 av fallen. I intervjuer har det framförts att om universitetet skulle observera en kraftig ökning av

²⁵ Dnr: SU FV-4242-21 "Regler och handläggningsordning för disciplinärenden". Beslutad av rektor. Beslutsdatum 2022-02-10.

disciplinärenden kopplade till fusk med generativ AI, kommer ledningen att vidta åtgärder i dialog med kärnverksamheten.

Utbildningsgranskning

En central del av universitetets arbete med att säkerställa utbildningskvalitet är regelbundna granskningar, vilka genomförs vart sjätte år för respektive utbildning. Dessa granskningar omfattar utbildningar på grundnivå, avancerad nivå samt forskarnivå, och syftar till att skapa den kunskap som krävs för att säkerställa och utveckla kvaliteten i universitetets utbildningar. Bedömningarna sker enligt fastställda kvalitetskriterier, vilka framför allt bygger på högskolelagen, högskoleförordningen samt standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). I intervjuer har det framkommit att det i nuläget saknas uppföljning av hur examinationer har genomförts. Det har även föreslagits i intervjuer att utbildningsgranskningen också bör omfatta en översyn för att säkerställa huruvida examinationsformen är AI-säkrad eller inte.

2.6.2 Bedömning och rekommendationer

IR bedömer att universitetets uppföljning och kontroll av generativ AI har förbättringsmöjligheter.

Granskningen visar att rektors utvecklingsuppdrag rörande AI utgjort en värdefull genomgång och kartläggning inom området. Exempelvis följs disciplinärenden numera genom en egen kategori som rör AI-relaterat fusk, vilket är en viktig uppföljning som relaterar till risker med AI.

Granskningen identifierar dock vissa brister. Det saknas till stor del en kunskap om AI-användningen samt inköp av AI-verktyg. IR noterar att stora belopp spenderas på AI-verktyg och att andra verktyg än det som rekommenderats köps in. Här bedömer IR att det behövs tydligare information och vägledning om vilka AI-verktyg som är godkända för anskaffning.

Vidare bedömer IR att uppföljning av examinationsformer kan utvecklas för att bättre anpassas till de nya teknologiska förutsättningarna, så att examinationssäkerheten inte äventyras.

IR rekommenderar:

5. Universitetet bör se över hur inköp av AI-verktyg sker.
6. Universitetet bör följa upp hur examinationsformer anpassas utifrån AI-relaterade risker.

Handläggare:
Clara Ersson
Verksamhetscontroller
Rektors kansli

Rektors yttrande över internrevisionens granskning av universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll

Internrevisionen har under 2025 granskat universitetets riskhantering enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om universitetet har en effektiv och ändamålsenlig riskhantering som stödjer lärosätet i att uppnå sina mål och fullgöra sitt uppdrag samt att bedöma om processen uppfyller interna och externa krav.

Den samlade bedömningen är att universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll har *förbättringsmöjligheter*.

Internrevisionens iakttagelser och rekommendationer från granskningen sammanfattas i rapporten ”Granskning av universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll” (dnr SU FV-0003-25, daterad 14 maj 2025). Rapporten är ställd till universitetsstyrelsen och ger en övergripande bild av utfört granskningsarbete och resultat.

Internrevisionens rekommendationer

Med anledning av granskningen rekommenderar internrevisionen följande:

1. Säkerställ förståelse för riskbegrepp och syfte med intern styrning och kontroll vid genomförande av de olika momenten.
2. Överväg att tydliggöra ansvar och roller för intern styrning och kontroll i fler nivåer i verksamheten. I detta kan modellen med ansvarslinjer vara vägledande.
3. Tydliggör Planeringssekretariatets stödjande roll i riskprocessen.
4. Fortsätt utveckla arbetet med framtagande och uppdatering av universitetets väsentliga risker.
5. Säkerställ att effektiva riskåtgärder tas fram i enlighet med nuvarande anvisningar samt att sakkunskap från universitetsförvaltningen i högre utsträckning nyttjas vid framtagande av riskåtgärder.
6. Utveckla rapporteringen till universitetsstyrelsen.

Rektors yttrande

Rektors yttrande över rapporten, som avges i samråd med universitetsdirektören, följer nedan.

Rektor konstaterar att internrevisionens granskning visar att det finns en etablerad process för att arbeta med riskanalys, riskåtgärder och uppföljning av åtgärder enligt förordningen, men att kvaliteten i innehållet kan förbättras i olika delar. Rektor instämmer i stort i internrevisionens slutsatser och rekommendationer. Processen har utvecklats över tid för att höja kvaliteten och anpassas till verksamhetens förutsättningar. Rektor konstaterar att flera av internrevisionens rekommendationer helt eller delvis redan har omhändertagits och internrevisionens granskning blir ett värdefullt stöd i det fortsatta arbetet. En målsättning i universitetets arbete är att höja kvaliteten i arbetet genom tydlighet och samarbete, men utan att omfattningen av riskanalysprocessen växer.

1. Internrevisionens rekommenderar:

Säkerställ förståelse för riskbegrepp och syfte med intern styrning och kontroll vid genomförande av de olika momenten.

Rektors yttrande

Rektor konstaterar att det finns anledning att kommunicera mer runt syfte och upplägg på arbetet, samt att det finns anledning att förtydliga riskbegreppen i syfte att förebygga missförstånd och begreppsförvirring.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören att ta fram utbildningsmaterial och säkerställa att det tillgängliggörs verksamheten inför framtagande av riskanalys och åtgärder.

2. Internrevisionens rekommenderar:

Överväg att tydliggöra ansvar och roller för intern styrning och kontroll i fler nivåer i verksamheten. I detta kan modellen med ansvarslinjer vara vägledande.

Rektors yttrande

Rektor konstaterar att det kan finnas anledning att förtydliga ansvarsfördelningen för intern styrning och kontroll i universitetets handlägningsordning för intern styrning och kontroll och i universitetets besluts- och delegationsordning.

Åtgärd: Rektor avser att uppdra till universitetsdirektören att se över och dokumentera ansvarsfördelning inom arbetet med intern styrning och kontroll.

3. Internrevisionens rekommenderar:

Tydliggör Planeringssekretariatets stödjande roll i riskprocessen.

Rektors yttrande

Att tydliggöra Planeringssekretariatets stödjande roll i riskprocessen ingår som en del i de planerade åtgärderna ovan.

Åtgärd: Rekommendationen hanteras inom ramen för åtgärderna kopplade till rekommendation 1 och 2 ovan.

4. Internrevisionens rekommenderar:

Fortsätt utveckla arbetet med framtagande och uppdatering av universitetets väsentliga risker.

Rektors yttrande

Det framgår från granskningsrapporten att internrevisionen bedömer att det är positivt att processen uppfattas ha utvecklats över tid för att höja kvaliteten och anpassas till verksamhetens förutsättningar. Rektor delar denna bedömning. Att utveckla processen för riskanalysen genom att exempelvis ta tillvara på återkoppling från olika aktörer som är involverade i processen och ha en aktiv omvärldsbevakning betraktas dock som löpande arbete inom ramen för ordinarie process varför rektor gör bedömningen att inget särskilt uppdrag behöver utgå.

Exempel på utveckling av processen under 2025 är framtagande av rutin och årlig uppföljningsplan för arbetet med intern styrning och kontroll, vilket lett till förändrad handläggning av inkomna synpunkter i tertial 1 med revidering av riskanalysen som följd.

Åtgärd: Rekommendationen bedöms hanteras inom ramen för universitetsförvaltningens ordinarie processer och lämnas därför utan ytterligare åtgärd från rektor.

5. Internrevisionens rekommenderar:

Säkerställ att effektiva riskåtgärder tas fram i enlighet med nuvarande anvisningar samt att sakkunskap från universitetsförvaltningen i högre utsträckning nyttjas vid framtagande av riskåtgärder.

Rektors yttrande

Rektor noterar att det konstateras i granskningsrapporten att vetenskapsområdena historiskt saknat åtgärder för några risker. Rektor anser inte att detta nödvändigtvis är problematiskt om risken som helhet hanteras av universitet. För att säkerställa att det sker har en ny rutin införts 2025 där förvaltningens och områdenas utarbetade riskåtgärder diskuteras i områdesövergripande rådet. Det ger möjlighet att diskutera om riskåtgärderna som en helhet är tillräckliga och tydligt formulerade eller om det finns anledning att göra justeringar. De

två vetenskapsområdena och Planeringssekretariatet har även kommit överens om en process för tidig samberedning vid utarbetande av riskåtgärderna.

Internrevisionen bedömer att åtgärder som är mer konkreta och förpliktigande har större sannolikhet att vara verkningsfulla och påverka riskvärdet. Rektor vill framhålla att målsättningen alltid är att ha så konkreta och verkningsfulla åtgärder som möjligt, och att ett förbättringsarbete avseende att ta fram och formulera effektiva åtgärder pågår löpande inom de ordinarie processerna för riskhanteringen. I sammanhanget kan det dock vara viktigt att betona att inom Stockholms universitets breda och decentraliserade organisation har institutionerna i många fall olika behov, vilket medför att det är en utmaning att formulera konkreta åtgärder som på ett verkningsfullt sätt träffar hela verksamheten.

Åtgärd: Rekommendationen bedöms hanteras inom ramen för universitetsförvaltningens ordinarie processer och lämnas därför utan ytterligare åtgärd från rektor.

6. Internrevisionens rekommenderar:

Utveckla rapporteringen till universitetsstyrelsen.

Rektors yttrande

Enligt universitetets rutiner som gäller från 16 januari 2025 ska utfallet efter varje genomförd tertiärluppföljning presenteras för universitetsstyrelsen i fullständig eller sammanställd form. I de fall uppföljningen visar att ändringar skett som rektor anser bör föranleda en revidering föreslås universitetsstyrelsen att besluta om att riskanalysen ska ändras. Inom ramen för den nya rutinen beslutade styrelsen vid sammanträdet den 16 juni 2025 om en revidering av riskanalysen på förslag från områdesövergripande rådet.

Åtgärd: Rektor bedömer att rekommendationen har hanterats.

Det första uppdraget ska återrapporteras till rektor senast den 1 april 2026. Det andra uppdraget ska återrapporteras till rektor senast den 31 december 2025. Dessa datum är satta för att arbetet ska docka in i ordinarie processer.

Internrevisionen

Granskning av universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll

Revisionsrapport från Internrevisionen

Universitetsstyrelsen den 22 september 2025

Sammanfattning och rekommendationer

Internrevisionen (IR) har i enlighet med revisionsplanen 2025 granskat universitetets riskhantering enligt Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. En välfungerande riskhantering är en förutsättning för en tillförlitlig intern styrning och kontroll. Om riskhanteringen inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt kan det leda till att väsentliga risker inte identifieras och hanteras effektivt i verksamheten vilket kan påverka universitetets förmåga att fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetsmål och uppfylla externa krav. Syftet med granskningen har varit att bedöma om Stockholms universitet har en effektiv och ändamålsenlig riskhantering som stödjer universitetet i att uppnå sina mål och fullgöra sitt uppdrag samt att bedöma om processen uppfyller interna och externa krav.

IR:s samlade bedömning är att universitetets riskhantering enligt förordningen om intern styrning och kontroll har *förbättringsmöjligheter*.¹ IR kan konstatera att det finns en etablerad process för att arbeta med riskanalys, riskåtgärder och uppföljning av åtgärder enligt förordningen, men gör bedömningen att kvaliteten i innehållet kan förbättras i olika delar av processen och därmed ge högre grad av upplevd nytta.

Bedömningen baseras på följande granskningsresultat:

- Det finns en tydlig och dokumenterad process som i allt väsentligt bedöms följa förordningskraven. IR bedömer vidare att processen har utvecklats över tid för att höja kvaliteten och anpassas efter verksamhetens förutsättningar. I granskningen noteras dock att engagemanget och intresset för systematisk förebyggande riskhantering varierar inom universitetets ledning samt att förståelsen för riskbegreppet och vanan att resonera kring risk och riskåtgärder varierar mellan kärnverksamheten och universitetsförvaltningen. IR bedömer att universitetets process för riskhantering *har förbättringsmöjligheter*.
- När det gäller fördelning av ansvar och roller vid riskhantering bedömer IR att det finns *förbättringsmöjligheter*. Universitetsstyrelsens ansvar för riskhantering och den interna styrningen och kontrollen är tydligt. Granskningen visar däremot att ansvaret för intern styrning och kontroll inte är tillräckligt tydligt reglerat för alla nivåer i verksamheten. Vidare noterar IR att det finns oklarheter kopplat till Planeringssekretariatets stödjande roll.
- IR bedömer att efterlevnaden av processen är *bristfällig*. Processen efterlevs i den meningen att de förskrivna momenten att identifiera, värdera, hantera och följa upp risker

¹ IR använder följande fyra nivåer i sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen: tillfredställande, förbättringsmöjligheter, bristfällig samt otillfredsställande.

genomförs, men innehållet och kvaliteten i de respektive momenten uppvisar emellertid brister. IR bedömer att underlag inför framtagandet av riskanalys kan utvecklas. IR bedömer att de riskåtgärder som vidtas kan förbättras genom att vara mer konkreta och förpliktigande, i linje med kriterierna i nuvarande anvisningar, så att riskåtgärderna i högre utsträckning får önskad, riskreducerande effekt. Vidare kan möjligheten att revidera risker och riskåtgärder utnyttjas i högre grad för att skapa en mer dynamisk riskhantering.

- Beträffande uppföljning och utvärdering av processen bedömer IR att det finns *förbättringsmöjligheter*. Uppföljningar sker tertiärsvis och rapporteras regelbundet. IR bedömer dock att informationen i rapporteringen bör utvecklas för att styrelsen bättre ska kunna bedöma riskhanterings effektivitet och ändamålsenlighet. Vidare visar granskningen att riskhanteringen inte i tillräcklig grad upplevs vara ett stöd för verksamhetsområdena i strävan att uppnå strategier och mål samt uppfylla externa krav.

Med anledning av granskningsresultatet rekommenderar IR:

1. Säkerställ förståelse för riskbegrepp och syfte med intern styrning och kontroll vid genomförande av de olika momenten.
2. Överväg att tydliggöra ansvar och roller för intern styrning och kontroll i fler nivåer i verksamheten. I detta kan modellen med ansvarslinjer vara vägledande.
3. Tydliggör Planeringssekretariatets stödjande roll i riskprocessen.
4. Fortsätt utveckla arbetet med framtagande och uppdatering av universitetets väsentliga risker.
5. Säkerställ att effektiva riskåtgärder tas fram i enlighet med nuvarande anvisningar samt att sakkunskap från universitetsförvaltningen i högre utsträckning nyttjas vid framtagande av riskåtgärder.
6. Utveckla rapporteringen till universitetsstyrelsen.

Tobias Bjöörn
Internrevisionschef

Sofia Winnberg
Internrevisor

Innehåll

SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER	2
1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund och syfte	5
2. OMFATTNING OCH METOD	6
3. GRANSKNINGSRESULTAT.....	7
3.1. Universitetets process för riskhantering enligt FISK	7
3.1.1 Kort om förordningskraven	7
3.1.2 Iakttagelser	8
3.1.3 Bedömning och rekommendationer	10
3.2 Roller och ansvar vid riskhantering	11
3.2.1 Iakttagelser	11
3.2.2 Bedömning och rekommendationer	13
3.3 Tillämpning av processen för riskhantering	14
3.3.1 Iakttagelser	14
3.3.1.1 Genomgång av väsentliga risker och riskåtgärder 2021–2025	17
3.3.2 Bedömning och rekommendationer	18
3.4 Uppföljning och utvärdering av riskhanteringen	20
3.4.1 Iakttagelser	20
3.4.3 Bedömning och rekommendationer	21

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Stockholms universitet behöver säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt². Med intern styrning och kontroll menas, enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll³ (hädanefter FISK), en process som ska säkerställa att universitetet med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515).

En viktig del av processen är att utarbeta en riskanalys i syfte att identifiera väsentliga risker som kan hindra universitetet från att fullfölja sina uppgifter, nå sina mål eller följa myndighetskraven⁴. Universitetet ska sedan vidta åtgärder för att hantera dessa risker och följa upp riskhanteringen.

En välfungerande riskhantering är grundläggande för god intern styrning och kontroll. Syftet med riskhantering är att skapa och skydda värde för organisationen genom att minska risken för negativa överraskningar, att effektivisera resursanvändningen och att förbättra möjligheterna att nå mål och uppfylla externa krav. Om riskhanteringen inte fungerar kan det leda till att väsentliga risker inte identifieras och hanteras, vilket kan påverka universitetets förmåga att fullfölja sina uppgifter och nå sina mål.

Universitetets riskhantering utifrån förordningen om intern styrning och kontroll är en av granskningarna som ingår i revisionsplanen för 2025 som beslutades av universitetsstyrelsen 25 november 2024.⁵

Syftet med granskningen är att bedöma om Stockholms universitet har en effektiv och ändamålsenlig riskhantering som stödjer universitetet i att uppnå sina mål och fullgöra sitt uppdrag samt att bedöma om processen uppfyller interna och externa krav.

Granskningen av universitetets process för riskhantering utgår från följande revisionsfrågor:

- Finns en tydlig process som är anpassad till verksamheten och som följer förordningskraven?
- Finns en tydlig och ändamålsenlig fördelning av roller och ansvar?
- Efterlevs processen när väsentliga risker identifieras, hanteras och följs upp?

² Regleras i myndighetsförordningen (2007:515) respektive högskoleförordningen (1993:100).

³ Gäller för de myndigheter som omfattas av internrevisionsförordningen (2006:1228)

⁴ Myndighetsförordning 3 §; " Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel."

⁵ Stockholms universitet, *Internrevisionsplan 2025*, beslutad av universitetsstyrelsen 2024-10-31, Dnr SU FV-0495-24

- Följs processen upp och utvärderas för att säkerställa att den stödjer universitetet att hantera väsentliga risker på ett effektivt sätt?

2. Omfattning och metod

För att bedöma den interna styrningen och kontrollen för universitets riskhantering har internrevisionen (IR) utgått från förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK) tillsammans med Ekonomistyrningsverkets tillhörande föreskrifter och allmänna råd, myndighetsförordningen (2007:15), COSO-ramverket för intern styrning och kontroll och universitetets handläggningsordning för intern styrning och kontroll samt rutin för uppföljning av universitetets riskanalys enligt FISK.

För att besvara revisionsfrågorna har IR granskat relevanta styr- och stöddokument samt intervjuat medarbetare och ledning inom universitetsförvaltningen och ledningen inom de två vetenskapsområdena. Granskningen omfattar den riskhanteringsprocess som tillämpats under 2024 och 2025 vid utarbetande av riskanalys, hantering av riskåtgärder, uppföljning av risker och riskåtgärder samt process. Vidare har en sammanställning och analys av universitetets riskanalyser och riskåtgärder 2021–2025 genomförts i syfte att bedöma utvecklingen och kvaliteten av riskhanteringen de senaste fem åren.

Granskningen har avgränsats till att endast bedöma riskhanteringsprocessen inom ramen för FISK, motsvarande 3–6 §§ FISK. Samtliga processer, styrdokument m.m. som ingår i processen för intern styrning och kontroll vid universitetet ingår därmed inte. De personer som intervjuats innehar följande funktioner: vicerektorer, dekan, universitetsdirektör, kanslichef, avdelningschefer och medarbetare inom universitetsförvaltningen. Sammantaget har tolv personer intervjuats.

Samtliga intervjuade har givits möjlighet att faktagranska ett utkast av rapporten innan färdigställandet.

3. Granskningsresultat

3.1. Universitetets process för riskhantering enligt FISK

3.1.1 Kort om förordningskraven

FISK bygger enligt Ekonomistyrningsverket⁶ på COSO⁷:s ramverk *Internal control* som har stora likheter med andra internationella ramverk exempelvis ISO⁸-standarden för riskhantering. Ramverket beskriver att basen för att arbeta med den interna styrningen och kontrollen utgörs av organisationens interna miljö samt att en fungerande process för information och kommunikation är en förutsättning för arbetet. I ramverket framgår att det behövs en process för riskhantering, från riskidentifiering till att risker åtgärdas och följs upp. Ramverket pekar också på att det finns ett behov av att följa upp arbetet med intern styrning och kontroll.

Riskhanteringsprocessen enligt FISK består av följande fyra moment:

- att göra en riskanalys för att identifiera omständigheter som utgör en väsentlig risk för att myndigheten inte ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla kraven i 3 § myndighetsförordningen (3 §),
- att med ledning av riskanalysen vidta nödvändiga åtgärder (4 §),
- att systematiskt och regelbundet följa upp och bedöma den interna styrningen och kontrollen (5 §) samt
- att dokumentera riskanalysen och de åtgärder som vidtas i den utsträckning som är nödvändig för myndighetens uppföljning och bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande. (6§)

Förordningen reglerar inte arbetet med alla risker som finns i en myndighet utan endast de väsentliga risker som påverkar förmågan att kunna fullgöra sina åligganden gentemot regeringen⁹.

⁶ Ekonomistyrningsverket, *Utvecklad intern styrning och kontroll*, rapport, 2018:20

⁷ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), *Internal control – integrated framework*, 1992 och reviderad 2013

⁸ Internationella standardiseringsorganisationen, International Organization for Standardization (ISO), utvecklar och förvaltar standarder för verksamheter

⁹ Ekonomistyrningsverket, *Analysera väsentliga risker i verksamheten*, <https://forum.esv.se/styrning/intern-styrning-och-kontroll/riskhantering/vasentliga-risker/>. Hämtad 28 april 2025.

3.1.2 lakttagelser

Handläggningsordning för intern styrning och kontroll och rutin för uppföljning

Det finns en beslutad handläggningsordning¹⁰ för intern styrning och kontroll som beskriver processen vid universitetet. Handläggningsordningen riktar sig till alla chefer och medarbetare som är involverade i intern styrning och kontroll. Processen är enligt handläggningsordningen integrerad i universitetets ordinarie styrning, som regleras av flera dokument, inklusive arbetsordning, besluts- och delegationsordningar, områdenas och förvaltningens åtgärdsplaner, rutiner för beredningsprocessen m.m.

Vidare framgår att universitetet genomför en tvåårig riskanalys som fastställs av universitetsstyrelsen efter intern beredning. Riskanalysen ska ”identifiera omständigheter som utgör en väsentlig risk för att myndigheten inte ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla myndighetskraven”. Mål och uppgifter framgår av högskolelagen, högskoleförordningen samt universitetets regleringsbrev och den övergripande inriktningen för verksamheten anges i universitetets strategier. Riskerna bedöms på en fyrgradig skala baserat på sannolikhet och konsekvens. Höga risker ska åtgärdas, följas upp och dokumenteras, medan medelhöga risker bör åtgärdas, följas upp och dokumenteras. Låga risker behöver inte åtgärdas.

Handläggningsordningen beskriver att universitetets riskanalys baseras på underlag från de två vetenskapsområdena, universitetsförvaltningen samt eventuella underlag från särskilda verksamhetsområden. När riskanalysen har fastställts av universitetsstyrelsen ska områdena och förvaltningen ta fram riskåtgärder som sammanställs i åtgärdsplaner.

Vidare framgår att riskanalys och riskåtgärder ska följas upp varje tertiäl i samband med universitetets ordinarie uppföljningar. Dessa uppföljningar säkerställer att riskerna är korrekt värderade och att både risker och riskåtgärder är aktuella.

Huvuddelen av handläggningsordningen beskriver framtagandet och fastställandet av riskanalysen. Det framgår att riskhanteringsens övriga moment innefattar att vidta nödvändiga åtgärder för väsentliga risker, systematiskt följa upp och bedöma samt dokumentera. Till skillnad från riskanalysen beskrivs inte hur dessa moment ska utföras. Detta beskrivs istället i en separat rutin för uppföljning¹¹. Av rutinen framgår den uppföljning som ska göras vid respektive tertiäl och inrapporteras till Planeringssekreteriatet:

¹⁰ Stockholms universitet, *Handläggningsordning för intern styrning och kontroll*, beslutad av rektor 2024-12-04, giltig tills vidare, Dnr SU FV-3412-24, Planeringssekreteriatet

¹¹ Stockholms universitet, *Rutin för uppföljning av universitetets riskanalys enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll*, beslutad av planeringschef vid Rektors kansli 2025-01-16, giltig tills vidare, Dnr SU FV-0144-25

- T1: Att säkerställa att riskanalysen är aktuell och att inga nya risker har tillkommit samt att kontrollera att inga större förändringar har skett avseende riskåtgärderna och att de fortlöper enligt plan.
- T2: Att säkerställa att riskanalysen är aktuell och att inga nya risker tillkommit samt att en fördjupad uppföljning av riskåtgärder ska göras. Status för riskåtgärderna ska inrapporteras.
- T3: Att inrapportera förändringar sedan T2. Uppföljningen ligger sedan till grund för årlig rapport om intern styrning och kontroll inför årsredovisningens undertecknande.

Handläggningsordningen anger att underlag för riskanalys kan hämtas från särskilda verksamhetsområden, exempelvis säkerhet. Planeringssekretariatet, som samordnar och håller ihop processen kring FISK, uppger att de saknar helhetsbild över vilka andra riskanalyser som görs enligt krav i annan lag och förordning¹² men menar att detta inte påverkar förmågan att inhämta underlag/förslag till den universitetsövergripande riskanalysen.

Vid intervjuerna framgår att riskhanteringsprocessen genomgått förändringar över tid. Planeringssekretariatet uppger ha utvecklat processen utifrån förutsättningarna i verksamheten. Bland annat har mallar för återrapportering vid tertialen gjorts mer användarvänliga och samarbetet mellan områdena och Planeringssekretariatet uppger fungera väl.

Stöddokument för riskhanteringen (anvisningar och mallar)

Förutom handläggningsordningen finns anvisningar, mallar och en årlig uppföljningsplan som stöd för processen. Mallarna är i Word- och Excelformat, och det finns inget systemstöd för riskarbetet. Inför varje tertial eller vid framtagning av riskanalys och riskåtgärder skickar Planeringssekretariatet underlagen till universitetsförvaltningen och vetenskapsområdena via områdeskanslierna. Anvisningarna för tertialen integreras i de tertialutskick som innehåller annan information som ska rapporteras till Rektors kansli. Det finns särskilda anvisningar och mallar för framtagning av riskanalys och riskåtgärder.

Enligt anvisningarna inför riskanalysen 2025–2026 föreslås att en fördjupad genomgång av den befintliga riskanalysen görs och att nya riskförslag identifieras i samband med workshops. Inför framtagandet fanns även ett stöddokument för att identifiera och värdera risker där det bland annat framgår att korruptionsrisker ska beaktas och vilket ansvar ledningen har enligt 3§ myndighetsförordningen.

Anvisningarna inför framtagandet av riskåtgärder 2025–2026 beskriver att riskåtgärderna ska minska sannolikheten för att en risk inträffar och/eller konsekvensen av risken. Vidare anges att åtgärder ska utarbetas för de risker som utgör hög- och medelrisker enligt den universitets-

¹² Allmänna råd till 3 § FISK: "En riskanalys genomförd enligt en bestämmelse i någon annan författning bör också ses som riskanalys enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll."

övergripande riskanalysen och eventuella risker inom område eller förvaltning. Riskåtgärderna bör enligt anvisningarna vara:

- Begränsade i antal
- Avse specifika positionsförflyttande aktiviteter (ej löpande arbete)
- Ha en tydlig koppling till risken
- Vid genomförande bidra till att påverka riskvärdet (sannolikheten alternativt konsekvensen)

Förutsättningar för riskhanteringen

Intervjuerna visar att engagemanget för riskhantering enligt FISK varierar inom universitetets ledning. Inom universitetsförvaltningen uppges riskhantering enligt FISK vara viktigt och att risker i omvärlden har ökat medvetenheten och förståelsen för förebyggande arbete. Företrädare för kärnverksamheten anger att riskhantering enligt FISK genomförs på grund av förordningskrav. Utan detta krav skulle riskhanteringen inte utföras och dokumenteras enligt FISK eftersom modellen inte anses passa verksamheten. Det systematiska arbetssättet med riskhantering enligt FISK är också en del av debatten om ökad kontroll och administrativa bördor inom högskolesektorn¹³.

Intervjuerna visar att det saknas intern utbildning som klargör vad intern styrning och kontroll enligt FISK innebär. Däremot ingår vissa moment om intern styrning och kontroll i universitetets chefsutbildningar, till exempel inköp och upphandling, arbetsmiljö, statlig värdegrund och annat som rör det dagliga arbetet. Det framgår vidare att vetenskapsområdena använder det löpande stödet från Planeringssekretariatet i begränsad utsträckning under arbetet med riskhantering. Företrädare för vetenskapsområdena uppger att de inte deltagit i utbildningar som förklarar intern styrning och kontroll men att Planeringssekretariatet har beskrivande moment i de workshops där de medverkar. Vidare beskrivs att riskhantering upplevs som otydligt särskilt första gången de intervjuade arbetade med riskhantering enligt FISK.

Sammantaget visar intervjuerna att begreppet risk och att resonera kring risker och riskåtgärder är ovant för nya inom vetenskapsområdena. Däremot uppges avdelningschefer inom universitetsförvaltningen ha god vana av riskhantering och begreppet risk.

3.1.3 Bedömning och rekommendationer

IR:s sammantagna bedömning är att processen för riskhantering enligt FISK har *förbättringsmöjligheter*.

IR bedömer att det finns en tydlig och dokumenterad process med handläggningsordning, uppföljningsrutin samt anvisningar och mallar. Processen följer i allt väsentligt förordnings-

¹³ Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), *Ökad kontroll och ökad byråkratisering – interna effekter på lärosätena*, 2024

kraven och är integrerad med den ordinarie styrningen och uppföljningen. Av beslutad handläggningsordning framgår vilka risker som kräver åtgärd och vilka som kan accepteras. Vidare är det enligt vår bedömning positivt att processen uppfattas ha utvecklats över tid för att höja kvaliteten och anpassas till verksamhetens förutsättningar.

Granskningen visar att det även finns områden som IR bedömer kan utvecklas. Det saknas en helhetsbild över andra genomförda förordningsstyrda riskanalyser och det är svårt att se hur dessa integreras i riskhanteringen enligt FISK.

IR har noterat att engagemanget och intresset för systematisk förebyggande riskhantering enligt FISK varierar inom universitetets ledning, bland annat beroende av att modellen inte anses tillräckligt anpassad för lärosäten. Ledningens engagemang är avgörande för en robust och effektiv intern styrning och kontroll, vilket ska säkerställa att universitetet kan fullfölja sitt uppdrag, nå sina mål och uppfylla externa krav både på kort och lång sikt.

Vidare varierar förståelsen för riskbegreppet och vanan att resonera kring risk och riskåtgärder mellan kärnverksamheten och förvaltningen. IR bedömer därför att tillgänglig kompetens vid Planeringssekretariatet bör nyttjas i större utsträckning.

IR rekommenderar:

1. Säkerställ förståelse för riskbegrepp och syfte med intern styrning och kontroll vid genomförande av de olika momenten.

3.2 Roller och ansvar vid riskhantering

3.2.1 Iakttagelser

Reglering av ansvar i styrdokument

Universitetets övergripande organisation framgår av arbetsordningen¹⁴. Denna reglerar att det är universitetsstyrelsen som ansvarar för verksamheten inför regeringen¹⁵. Styrelsen ska säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt och ska vid undertecknandet av årsredovisningen lämna en bedömning av detta. Vidare regleras att revisionsutskottet är ett beredande organ för styrelsen i frågor som rör intern styrning och kontroll. Utskottet ansvarar också för att bedöma universitetets ramverk för intern styrning och kontroll och riskanalys. Av handläggningsordningen framgår att båda vetenskapsområdena

¹⁴ Stockholms universitet, *Arbetsordning vid Stockholms universitet*, beslutad av universitetsstyrelsen 2024-11-25, Dnr SU FV-3298-24

¹⁵ 5.1 Arbetsordning vid Stockholms universitet: "Universitetsstyrelsen ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att verksamhetens bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att högskolan hushållar väl med statens medel (3 § myndighetsförordningen (2007:515) och 2 kap. 2 § första stycket högskoleförordningen (1993:100)."

och universitetsförvaltningen tar fram riskanalyser som utgör underlag för universitetens riskanalys.

Ansvarsområden för rektor, områdesnämnd, dekanus, prefekt, universitetsdirektör, avdelningschefer m.fl. anges i arbetsordningen samt i besluts- och delegationsordningen¹⁶. Ansvar för intern styrning och kontroll för respektive roll specificeras dock inte uttryckligen i dessa styrdokument eller i handläggningsordningen för intern styrning och kontroll. Av handläggningsordningen framgår dock att styrdokumentet riktar sig till samtliga chefer och medarbetare som är involverade i arbetet med intern styrning och kontroll.

Vidare reglerar arbetsordningen att universitetsförvaltningens ansvar är att stödja universitetsstyrelsen, rektor, områdes- och fakultetsnämnder och verksamheten i övrigt vid universitetet att fullgöra det övergripande myndighetsansvaret och att utveckla universitetets administration. Av verksamhetsbeskrivningar för förvaltningen¹⁷ framgår att Planeringssekretariatet ansvarar för samordning och beredning av universitetets årliga bedömning av intern styrning och kontroll samt riskanalys. Planeringssekretariatet ingår i Rektors kansli och har i uppdrag att på en övergripande nivå bidra till planering, styrning och uppföljning av universitetets verksamhet. I uppdraget ingår beredning, utredning och samordning inom sekretariatets ansvarsområde. Vidare framgår att de båda områdeskanslierna bland annat ansvarar för planering och uppföljning inom sina respektive områden.

Utifrån intervjuer är det inte tydligt att Planeringssekretariatets roll innefattar att återkoppla brister i riskhanteringen. Verksamheten förväntar sig att Planeringssekretariatet ska återkoppla vid eventuella brister i processen, till exempel om föreslagna åtgärder inte är tillräckligt tydliga eller om åtgärder ej tagits fram för alla väsentliga risker. Planeringssekretariatet upplever dock att deras mandat inte omfattar att påtala brister.

Av intervjuerna beskrivs att alla avdelningschefer vid universitetsförvaltningen har ett ansvar och arbetar aktivt för riskhanteringen medan prefekterna vid institutionerna uppges ha kännedom om arbetet och involveras i olika grad.

Jämförelse med andra lärosäten

Jämförelse med några andra lärosätens reglering visar att dessa på mer utvecklat sätt reglerat roller och ansvar avseende den interna styrningen och kontrollen. I regelverk¹⁸ som beskriver system för intern styrning och kontroll vid Umeå universitet framgår det ansvar som olika roller har såsom universitetsstyrelsen, rektor, universitetsdirektör, dekaner, prefekter och övriga

¹⁶ Stockholms universitet, *Besluts- och delegationsordning för Stockholms universitet*, beslutad av rektor 2024-12-19, giltig tills vidare, Dnr SU FV-4158-24

¹⁷ Stockholms universitet, *Verksamhetsbeskrivningar och ekonomiska ramar för universitetsförvaltningen 2025*, beslutad av universitetsdirektör 2024-11-14 (reviderad 2025-01-31), Dnr SU FV-3396-24

¹⁸ Umeå universitet, *Systembeskrivning av intern styrning och kontroll*, beslutad av universitetsstyrelsen 2025-02-20, giltig tills vidare, Dnr FS 1.6.2-166-25

chefer m.fl. Även Lunds universitet¹⁹, Uppsala universitet²⁰, Göteborgs universitet²¹ tydliggör på liknande sätt ansvar och roller för intern styrning och kontroll inom respektive lärosäte i styrande dokument för intern styrning och kontroll.

3.2.2 Bedömning och rekommendationer

IR:s sammantagna bedömning är att roller och ansvar avseende riskhantering samt intern styrning och kontroll har *förbättringsmöjligheter*.

I universitetets arbetsordning och besluts- och delegationsordning klargörs att styrelsen har det övergripande ansvaret inför regeringen och ska säkerställa en fungerande intern styrning och kontroll. Vidare framgår att ansvar för att utarbeta riskanalyser finns på tre övergripande nivåer i organisationen.

Ansvar för riskhantering och intern styrning och kontroll specificeras inte uttryckligen för andra nivåer i verksamheten. Jämförelse med andra lärosäten visar att universitetets särskiljer sig i den meningen att ansvar för intern styrning och kontroll inte är tydliggjort förutom när det gäller universitetsstyrelsens roll.

Intervjuerna visar på varierande uppfattningar om Planeringssekretariatets roll när det gäller att påtala brister i processens innehåll. En sådan uppföljning och nyttjande av specialistkompetens bör finnas för att stödja organisationen i att hantera risker och undvika att risker inte hanteras på ändamålsenligt sätt, vilket skulle överensstämma med andra ansvarslinjens roll.²²

IR rekommenderar:

2. Överväg att tydliggöra ansvar och roller för intern styrning och kontroll i fler nivåer i verksamheten. I detta kan modellen med ansvarslinjer vara vägledande.

¹⁹ Lunds universitet, *Ramverk för intern styrning och kontroll vid Lunds universitet med inriktning på riskarbetet*, beslutad av universitetsstyrelsen 2023-09-22, Dnr STYR 2023/1595.

²⁰ Uppsala universitet, *Intern styrning och kontroll – Riktlinjer för tillämpning av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll*, beslutad av rektor 2022-03-08, UFV 2022/20.

²¹ Göteborgs universitet, *Handlägningsordning för intern styrning och kontroll*, beslutad av rektor 2023-12-14, Dnr GU 2023/1755.

²² IIA (The institute of internal auditors), *IIA:s de tre linjernas modell*, 2020. Ekonomistyrningsverket, *Internrevisionens ansvarsnivå i organisationen*, <https://forum.esv.se/styrning/internrevision/den-statliga-internrevisionen/ansvarsnivan-i-organisationen/>. Hämtad 28 april. Modellen tre ansvarslinjer ska ge en försäkran om att det finns en betryggande intern styrning och kontroll på olika nivåer i verksamheten. Första linjen är myndighetens dagliga verksamhet och processer. Handläggare och chefer ska förebygga avsiktliga och oavsiktliga fel. Ansvar och befogenheter ska vara tydliga. Den andra ansvarslinjen utgörs av myndighetens regelbundna uppföljning och efterkontroller. Här finns chefer och controllers som arbetar med risker eller personer i stödverksamheter. Den tredje ansvarslinjen är internrevisionen som inte har någon del i organisationens dagliga arbete, uppföljning och efterkontroller. Internrevisionen är oberoende och granskar om de två första ansvarslinjerna har fungerat som avsett.

3. Tydliggör Planeringssekretariatets stödjande roll i riskprocessen.

3.3 Tillämpning av processen för riskhantering

3.3.1 Iakttagelser

Identifiering av väsentliga risker

Universitetets nuvarande riskanalys för 2025–2026 arbetades fram under hösten 2024. Inför detta informerade Planeringssekretariatet avdelningscheferna vid universitetsförvaltningen och avdelningscheferna vid områdeskanslierna om hur den universitetsövergripande riskanalysen skulle arbetas fram. Informationen bestod av en skriftlig anvisning, stöddokument och mallar. Muntlig inledande information gavs också vid riskworkshops vid universitetsförvaltningen och Områdesnämnden för humanvetenskap. Utgångspunkten var att en fördjupad genomgång skulle göras av den vid tidpunkten gällande riskanalysen samt att nya riskförslag kunde lämnas. Intervjuerna visar sammantaget att fokus har lagts på formuleringen av risker.

Intervjuerna visar att det varierar i vilken utsträckning som prefekter och övriga chefer har involverats i att ta fram underlag till riskanalyser. Vid universitetsförvaltningen deltar alla avdelningschefer i arbetet, men det finns önskemål från delar av förvaltningen om att i högre utsträckning involvera medarbetarna. Vid det Humanvetenskapliga området är det främst områdesnämnden som är involverad, med vissa diskussioner i fakultetsledningarna. Prefekterna involveras i olika grad beroende på vilken fakultet de tillhör. Vid det Naturvetenskapliga området involveras arbetsutskottet, områdets ledning och områdesnämnden i framtagandet av underlag till riskanalys.

Av intervjuerna framgår att underlag till nuvarande riskanalys utgick från en genomgång av riskerna från riskanalysen 2023–2024 med möjlighet att lägga till nya risker. Riskidentifieringen gjordes genom diskussioner vid workshops som hölls vid de två vetenskapsområdena och universitetsförvaltningen. Det användes inget sammanställt underlag med riskområden, exempelvis baserat på informationsinhämtning och omvärldsbevakning, som grund för diskussion och riskinventering. Enligt uppgift har Planeringssekretariatet jämfört universitetets risker med andra lärosäten och bedömt att identifierade riskområden är likartade.

Baserat på de underlag som inkommit från vetenskapsområdena och universitetsförvaltningen sammanställde Planeringssekretariatet ett förslag till universitetsövergripande riskanalys. Förslaget bereddes därefter med det Områdesövergripande rådet och diskuterades vid två styrelsesammanträden innan styrelsen fattade beslut om riskanalysen.

Risakanalysen för 2025–2026²³ utmynnade, efter beslut av styrelsen, i totalt fem risker med hög- eller medelrisk:

- Risk att universitetet utifrån de ekonomiska förutsättningarna inte kan behålla nuvarande omfattning av verksamhet. (högrisk)
- Risk att informationssäkerhetsbrister leder till skada för universitetet. (högrisk)
- Risk att externa krav på administration påverkar verksamheten negativt. (medelrisk)
- Risk att universitetet brister avseende ansvarsfull internationalisering. (medelrisk)
- Risk att hot och trakasserier leder till att utbildning och forskning inte kan bedrivas inom vissa områden. (medelrisk)

Genomgången av riskanalyser under perioden 2021–2025 visar att antalet risker som ska eller bör åtgärdas har minskat (se vidare 3.3.1.1). Antalet har gått från tolv risker (varav sju högrisker) 2021–2022 till nio risker (varav fyra högrisker) 2023–2024 och vidare till fem risker 2025–2026 (varav två högrisker). Anledningen till minskningen uppges vara ett medvetet fokus på de risker som kan påverka förmågan att fullfölja universitetets uppdrag och risker som myndigheten kan påverka. Vid vissa intervjuer har det även uttryckts en ovilja mot fler högre värderade risker eftersom dessa kräver åtgärder som medför ökade administrativa bördor.

I jämförelse med andra myndigheter framgår det av Ekonomistyrningsverkets årsrapport 2024²⁴ att de fem vanligaste väsentliga riskområdena för myndigheterna är effektivitet, kompetensförsörjning, dataskydd, säkerhetsskydd och arbetsmiljö. I en global kontext framgår att risktrenderna 2025²⁵, för offentlig- och privat verksamhet, domineras av cybersäkerhet, kontinuitetsarbete, kompetensförsörjning, digital omvälvning (inklusive AI) och regulatoriska förändringar. De globala risker som förväntas öka mest inom tre år är den digitala omvälvningen (inklusive AI) och klimatförändringar.

Vidtagande av nödvändiga riskåtgärder

I universitetets riskanalys för perioden 2025–2026 finns totalt fem risker som behöver åtgärdas, följas upp och dokumenteras, varav två högrisker ska åtgärdas och tre medelrisker bör åtgärdas. Riskåtgärderna syftar till att minska sannolikheten för att riskerna inträffar och konsekvenserna av dem.

Inför framtagande av riskåtgärder för perioden 2025–2026 har Planeringsekretariatet, genom anvisningar, informerat om vilka kriterier som bör gälla för riskåtgärderna, se avsnitt 3.1.2.

²³ Stockholms universitet, *Stockholms universitets riskanalys 2025–2026*, beslutad av universitetsstyrelsen 2024-11-25, Dnr SU FV-2807-24

²⁴ Ekonomistyrningsverket, *Internrevision och intern styrning och kontroll 2024*, rapport, 2024:29

²⁵ Internal audit foundation, *Risk in focus 2025 global summary*, 2025, <https://www.theiia.org/RiskInFocus>. Hämtad 28 april 2025.

Sammantaget visar intervjuerna att det vid granskningstillfället fanns varierad kännedom om anvisningarna och kriterierna för riskåtgärder.

Företrädare för det Humanvetenskapliga området uppger att arbetet med att utarbeta riskåtgärder involverar fakultetsnämnderna. Åtgärder och riskåtgärder beslutas sedan i en åtgärdsplan av områdesnämnden. Av åtgärdsplanen framgår även riskerna som ska hanteras. Företrädare för det Naturvetenskapliga området beskriver att de har utarbetat åtgärder med fokus på områdets strategiska plan, som utgår från universitetets strategier. Åtgärderna har förankrats i sektionsberedningarna där prefekter och motsvarande ingår innan områdesnämndens beslut. Vidare uppges att N-området har valt ut de åtgärder som även bedöms kunna användas som riskåtgärder. I N-områdets åtgärdsplan presenteras universitetets fyra strategiska områden med tillhörande åtgärder, men de väsentliga riskerna som ska hanteras återges inte. Inom universitetsförvaltningen beskrivs att avdelningscheferna tillsammans har arbetat fram riskåtgärder som dokumenteras i förvaltningens åtgärdsplan.

Vid intervjuerna med områdena framkom att det kan vara svårt att veta vad som är en adekvat riskåtgärd. Det nämndes att åtgärderna ska vara genomförbara, väl avvägda och inte för betungande, samt att de inte ska avse löpande arbete. De risker som ska hanteras rör i flera fall ämnesområden där universitetsförvaltningen besitter specialistkompetens, exempelvis informationssäkerhet. Företrädare för förvaltningen har dock inte involverats vid vetenskapsområdenas framtagande av riskåtgärder.

Genomgången av riskåtgärder under 2021–2025 (se avsnitt 3.3.1.1) visar att en stor del av vetenskapsområdenas åtgärder är av löpande karaktär och saknar tydlig koppling till den risk som ska hanteras. Dessutom är den planerade tidsramen för genomförande till stor del är tvåårig. Vidare visar genomgången att det Naturvetenskapliga området saknade åtgärder för en av universitetets högrisker, informationssäkerhet, under perioden 2023–2024. Företrädare för vetenskapsområdet uppger att riskåtgärder inte utarbetades eftersom de uppfattar att ansvaret åligger universitetsförvaltningen. Genomgången visar också att båda vetenskapsområdena saknade åtgärder för några medelhöga risker under perioden 2021–2022 samt att det Naturvetenskapliga området även saknade åtgärder för en medelrisk 2023–2024.

Vid intervjuer med universitetsförvaltningen beskrivs att åtgärderna formulerats gemensamt av avdelningscheferna. Arbetet med att ta fram åtgärder inom förvaltningen uppges överlag fungera väl eftersom avdelningarna besitter kompetens för de riskområden som ska hanteras.

De två vetenskapsområdena och universitetsförvaltningen har tagit fram skriftliga förslag på riskåtgärder för 2025–2026 som sedan sammanställdes av Planeringssekretariatet för hela universitetet. Det sammanställda underlaget med riskåtgärder behandlades därefter vid Områdesövergripande rådets (OR) internat 31 mars – 1 april för att säkerställa att det på universitetsövergripande nivå finns tillräckliga riskåtgärder. Avstämningen i OR innehöll diskussion om omformuleringar av en del riskåtgärder.

Uppföljning av risker och riskåtgärder

Risikanalys och riskåtgärderna följs upp varje tertiäl och inrapporteras i anvisade mallar som inrapporteras till Planeringssekretariatet. Vid andra tertiäluppföljningen 2024 inrapporterades förslag om att sänka riskvärdet på flera risker, exempelvis risker avseende kompetensförsörjning, hot och trakasserier samt digitalisering.

Vid vetenskapsområdena beskrivs att områdeskanslierna och ledning vid respektive område är involverade i uppföljningen. Inom universitetsförvaltningen beskrivs att risker och åtgärder är en stående punkt på chefsmöten och att avdelningscheferna ser till att åtgärdernas status inrapporteras i anvisat dokument. Planeringssekretariatet sammanställer inrapporteringen för tertiälrapporteringen till styrelsen, men uppger att de inte informerar vetenskapsområdena om eventuella brister i processen gällande innehåll eller kvalitet kopplat till risker eller riskåtgärder. Vid behov ställs dock kompletterande frågor.

Av intervjuerna med vetenskapsområdena framkommer att det upplevs svårt att avgöra om vidtagna åtgärder har påverkat universitetets risknivå. Genomgång av vidtagna riskåtgärder 2023–2024 visar att vetenskapsområdena endast i undantagsfall bedömer att åtgärderna minskat riskvärdet. Förvaltningens riskåtgärder bedöms i större utsträckning ha påverkan på riskvärdena men att de avsedda effekterna kommer att nås på sikt. Även inom universitetsförvaltningen beskrivs uppföljningen av åtgärdernas effekt som utmanande. Under intervjuerna nämns även att enskilda åtgärder svårligen kan bedömas påverka den universitetsövergripande riskvärderingen, istället behövs aggregerad bedömning utifrån samtliga vidtagna riskåtgärder.

3.3.1.1 Genomgång av väsentliga risker och riskåtgärder 2021–2025

IR har sammanställt samtliga risker och riskåtgärder under perioden 2021–2025. Genomgången visar följande:

- Antalet risker som ska eller bör åtgärdas har minskat. Antalet har gått från tolv risker (varav sju högrisker) 2021–2022 till nio risker (varav fyra högrisker) 2023–2024 och vidare till fem risker 2025–2026 (varav två högrisker).
- Antalet riskåtgärder har minskat med drygt 60 procent under perioden (120 st till 45)
- Det har saknats riskåtgärder för hög- och medelrisk i åtgärdsplanerna. N-området saknade riskåtgärder för en högrisk (informationssäkerhet) och en medelrisk (digitalisering) under 2023–2024. Båda vetenskapsområdena saknade riskåtgärder för medelrisk i åtgärdsplanerna 2021–2022. H-området saknade åtgärder för korruptionsrisk. N-området saknade åtgärder för tre riskområden: kompetensförsörjning av verksamhetsstödet, fusk vid examination och korruption.
- Vetenskapsområdena och universitetsförvaltningen har tagit fram förslag på riskåtgärder för samtliga fem risker som ska eller bör åtgärdas 2025–2026.

- En stor del av de riskåtgärder som vetenskapsområdena utarbetat 2023–2024 bedöms vara av löpande karaktär och sakna tydlig koppling till den risk som ska hanteras. Åtgärderna avser att bevaka, följa, informera osv. Riskåtgärderna inom universitetsförvaltningen är som regel konkreta och har tydligare koppling till respektive risk.
- Den planerade tidsramen för att genomföra riskåtgärder är till stor del tvåårig. I genomsnitt planerades ungefär 80 procent av H-områdets, 65 procent av N-områdets respektive 50 procent av universitetsförvaltningens riskåtgärder för högrisker att genomföras på två år. Motsvarande siffror för åtgärder som hanterar både hög- och medelrisker var 80 procent för H-området, 70 procent för N-området respektive 60 procent för förvaltningen.
- Under 2025 planerar universitetsförvaltningen att genomföra 50 procent av sina riskåtgärder för att hantera högrisker medan vetenskapsområdena inte planerar att slutföra någon riskåtgärd förrän 2026.
- Vetenskapsområdena bedömer att de riskåtgärder som vidtagits under 2023–2024 endast i begränsad omfattning har påverkat risknivån. Inom universitetsförvaltningen anses riskåtgärderna i större utsträckning, i vissa delar eller på sikt, påverka riskvärderingen.

3.3.2 Bedömning och rekommendationer

IR:s sammantagna bedömning är tillämpningen av processen för riskhantering är *bristfällig*. Processen efterlevs i den meningen att de förskrivna momenten att identifiera, värdera, hantera och följa upp risker genomförs, men innehållet och kvaliteten i de respektive momenten uppvisar emellertid brister.

Identifiering av väsentliga risker

Underlag till riskanalys utarbetas vid de båda vetenskapsområdena och vid universitetsförvaltningen på övergripande nivå. Det är enligt vår bedömning positivt att fokus har lagts på att utveckla tydligare formulering av risker och dess konsekvenser.

IR bedömer dock att underlaget för identifiering av väsentliga risker kan utvecklas i riskanalysarbetet. Risker är ofta komplexa och kan snabbt förändras vilket fordrar en kontinuerlig omvärldsbevakning och informationsinsamling. Ett samlat kunskapsunderlag med risker och riskområden bedöms kunna underlätta identifiering och värdering av väsentliga risker. Jämförelse med andra myndigheter och offentlig verksamhet indikerar att väsentliga riskområden saknas eller värderas lågt, exempelvis personalrelaterade risker och digital omvälvning (inklusive AI).

Vidtagande av nödvändiga riskåtgärder

Riskåtgärder utarbetas vid universitetsförvaltningen och vetenskapsområdena. Det är positivt att ett utvecklingsarbete pågår för att utarbeta adekvata riskåtgärder. IR bedömer vidare att

förtydligandet av kriterier för riskåtgärder som återfinns i anvisningarna för 2025–2026 innebär en kvalitetshöjning om de tillämpas.

Vid det Naturvetenskapliga området bedömer IR att strategierna, och inte riskerna, varit i fokus vid utarbetande av riskåtgärder. När riskåtgärder ska utarbetas är det enligt IR viktigt att fokusera på oönskade händelser som kan inträffa eller de hinder som finns i universitetets strävan att uppnå strategierna, fullfölja uppdraget, uppnå verksamhetsmålen och uppfylla myndighetskraven.

Flera av de väsentliga riskerna som ska eller bör åtgärdas är av administrativ karaktär där universitetsförvaltningen besitter sakkunskap, t.ex. informations- och IT-säkerhet. IR bedömer att ett utvecklat samarbete mellan universitetsförvaltningen och vetenskapsområdena vid utarbetandet av riskåtgärder torde underlätta identifiering av adekvata riskåtgärder. Riskåtgärderna som vidtas inom vetenskapsområdena bedöms till stor del vara av löpande karaktär eller avse information och kommunikation. Information och kommunikation stödjer den interna kontrollen och kan vara en förutsättning men utgör i flera fall inga konkreta riskåtgärder. De riskåtgärder som vidtas inom vetenskapsområdena och vanligtvis genomförs under två års tid bedöms ha låg effekt på att minska riskvärdet, vilket indikerar att åtgärderna har begränsad effekt. IR bedömer att åtgärder som är mer konkreta och förpliktigande, i linje med kriterierna i nuvarande anvisningar, har större sannolikhet att vara verkningsfulla och påverka riskvärdet. Två år för åtgärder är en lång tid om risken bedöms vara hög.

Vidare är det enligt IR en brist att riskåtgärder i vissa fall ej tagits fram för risker som enligt universitetsstyrelsens beslut om riskanalys ska eller bör åtgärdas. Detta försvårar säkerställandet av att verksamheten bedrivs enligt de krav som följer av ansvaret för verksamheten.

Uppföljning av risker och riskåtgärder

IR bedömer att det genomförs systematisk uppföljning av risker och riskåtgärder av vetenskapsområdena och universitetsförvaltningen i anvisade dokument. Uppföljningen har dock sällan utnyttats i nya eller reviderade risker eller riskåtgärder trots att risker snabbt kan förändras. IR bedömer att möjligheten att revidera risker och riskåtgärder kan utnyttjas i högre grad för att skapa en mer dynamisk riskhantering.

IR rekommenderar:

4. Fortsätt utveckla arbetet med framtagande och uppdatering av universitetets väsentliga risker.
5. Säkerställ att effektiva riskåtgärder tas fram i enlighet med nuvarande anvisningar samt att sakkunskap från universitetsförvaltningen i högre utsträckning nyttjas vid framtagande av riskåtgärder.

3.4 Uppföljning och utvärdering av riskhanteringen

3.4.1 Iakttagelser

Uppföljning av processen

Planeringssekretariatet följer upp riskhanteringsprocessen varje tertiäl genom att samla in efterfrågad information via anvisade mallar. Uppföljningen sammanställs och rapporteras skriftligen till universitetsstyrelsen.

Vid första tertialrapporteringen 2024 framgår att riskerna är aktuella och att riskåtgärderna löper enligt plan. Förslag om ändrad riskvärdering har inkommit.

Vid andra tertialet 2024 redovisades förslag från verksamheten om att sänka riskvärdet för sex risker och höja värdet för en risk. Värdningen föreslogs kvarstå baserat på diskussioner i universitetets ledningsgrupp och på grund av näraliggande arbete med kommande års riskanalys. Vidare informerades om status för riskåtgärder för perioden, och detaljer om varje riskåtgärd fanns i en bilaga. Endast cirka 50 procent av åtgärderna under tvåårsperioden 2023–2024 rapporterades som avslutade när fyra månader återstod. Bedömningen för respektive avslutad åtgärd i bilagan visar att verksamheten ofta anser att åtgärderna inte har påverkat riskvärderingen.

Efter årets slut, tertial tre, sammanställde Planeringssekretariatet en årsrapport för 2024²⁶ som grund för styrelsens bedömning av processen för intern styrning och kontroll i årsredovisningen. Årsrapporten beskriver det arbete som utförts under året gällande riskhantering samt universitetets interna styrning och kontroll som helhet. I en bilaga till årsrapporten beskrivs de risker och riskåtgärder som varit aktuella under 2023–2024. För varje risk redovisas det totala antalet planerade riskåtgärder samt hur många av dessa som avslutats. Exempel på genomförda riskåtgärder beskrivs. I bilagan görs en bedömning av åtgärdernas sammantagna effekt på riskvärdet för varje risk. Bedömningen visar att riskåtgärderna i låg utsträckning har påverkat riskvärderingen. I samband med årsrapporten följer Planeringssekretariatet även upp om handläggningsordningen följs och att den fortsatt är aktuell. Enligt uppgift intygar rapporten främst att processen för intern styrning och kontroll fungerar men inte i samma utsträckning processens innehåll och kvalitet. Dessutom används inga indikatorer som grund för uppföljning av processens effektivitet.

Rapporteringen till styrelsen i tertialrapporter och årsrapport innehåller omfattande information men saknar till stor del sammanfattande analyser av innehåll och kvalitet. Exempelvis

²⁶ Stockholms universitet, *Årsrapport om intern styrning och kontroll 2024*, promemoria, rektors kansli 2025-02-19, Dnr FV-3106-24

framgår det inte uttryckligen i årsrapporten att processen inte har följts i de fall där riskåtgärder inte har utarbetats för högrisker eller att åtgärder saknats för medelhöga risker.

Planeringssekretariatet har dock gjort en sammanfattande uppföljning och analys av universitetets riskåtgärder vid T3 2024 som inte ingår i rapporteringen till styrelsen.²⁷ Rapporten har däremot redovisats för Områdesövergripande rådet. Av uppföljningen framgår att 20 procent av riskåtgärderna inte har avslutats och har flyttats till 2025–2026. Vidare framgår att endast ett fåtal av de totalt 64 riskåtgärderna bedöms ha påverkat riskvärdet samt att ett antal åtgärder är av löpande karaktär och därmed inte kunnat avslutas. Analysen visar också att det framgent behöver läggas vikt vid formulering av åtgärder för att säkerställa möjlighet att genomföra dem samt att de har direkt påverkan på riskvärderingen.

Upplevd nytta av processen

Sammantaget visar intervjuerna med företrädare för kärnverksamheten att de i begränsad utsträckning upplever att riskhanteringen enligt FISK är till hjälp för att nå strategierna och fullfölja uppdraget. Riskarbetet anses inte vara tillräckligt integrerat med strategiarbetet utan sker parallellt och upplevs därför som en extra administrativ börda. Genomgången av vetenskapsområdenas uppföljning av åtgärder 2023–2024 visar att de vidtagna åtgärderna endast i begränsad omfattning bedöms ha någon effekt på riskerna. Även inom universitetsförvaltningen finns synpunkter på att riskhanteringen inte är tillräckligt integrerad i det löpande arbetet. Intervjuer ger vid handen att riskhanteringen i dess nuvarande form skulle kunna ge mer nytta om frågan fick tillräckligt engagemang inom kärnverksamheten.

3.4.3 Bedömning och rekommendationer

IR:s sammantagna bedömning är att uppföljningen och utvärderingen har förbättringsmöjligheter.

IR kan konstatera att det genomförs systematiska uppföljningar av riskhanteringsprocessen varje tertiäl och årligen i rapporter till universitetsstyrelsen. Att processen omfattar regelbunden och detaljerad rapportering bidrar till en kontinuerlig översikt över riskhanteringsarbetet.

Trots det systematiska arbetet uppger företrädare för kärnverksamheten att riskhanteringen inte är en naturlig del av det löpande arbetet och inte är tillräckligt anpassad för universitetets verksamhet. Detta indikerar att den nuvarande processen kan utvecklas för att ge större upplevd nytta. Vidare bedömer IR att universitetsstyrelsens möjlighet att bedöma riskhanterings effektivitet och påverkan på den interna styrningen kan utvecklas om rapporteringen till styrelsen innehåller mer av aktiva ställningstaganden och sammanfattande analyser av kvalitet och innehåll i riskhanteringsprocessen.

²⁷ Stockholms universitet, T3 2024, Redovisning av riskåtgärder avseende perioden 2023–2024 enligt förordningen om intern styrning och kontroll, promemoria, Planeringssekretariatet 2025-01-21, Dnr SU FV-4253-22

IR rekommenderar:

6. Utveckla rapporteringen till universitetsstyrelsen.

BESLUT

2025-09-22

Dnr SU FV-2400-25

Handläggare:
Clara Ersson
controller
Planeringssekretariatet

Yttrande över frågor från Riksrevisionen

Bakgrund:

Riksrevisionen har ställt fem frågor till universitetsstyrelsen gällande intern styrning och kontroll, riskanalys och regelefterlevnad. Det är samma frågor som ställts tidigare och som styrelsen besvarade senast 2024-09-20, §14¹.

Ärendets beredning:

Beslut om yttrandet ska fattas vid sammanträdet den 22 september.

Ärendet har beretts vid Rektors kansli. Förslag till svar är i stor utsträckning liktydiga med de svar som styrelsen lämnade 2024.

Beslut:

Universitetsstyrelsen beslutar att avge yttrande till Riksrevision enligt bilaga.

Delges:

Riksrevisionen

¹ Dnr SU FV-2214-24

Handläggare:
Clara Ersson
Controller
Planeringssekreteriatet

Yttrande över frågor från Riksrevisionen

Riksrevisionen har ställt fem frågor till universitetsstyrelsen som gäller intern styrning och kontroll, riskanalys och regelefterlevnad. Inledningsvis kan sägas att styrelsens uppföljning av arbetet med dessa frågor sker på huvudsakligen två sätt.

För det första rapporterar universitetsförvaltningen på uppdrag av rektor till styrelsen om den interna styrningen och kontrollen och lämnar underlag för styrelsen i fråga om riskanalys. Styrelsen arbetar generellt så att underlag diskuteras vid ett sammanträde och beslut fattas därefter vid närmast följande möte. Arbetssättet ger möjlighet till frågor, eftertanke och fördjupning innan beslut fattas. Vid revideringar av riskanalysen eller andra mer brådskande ärenden avseende intern styrning och kontroll förekommer det dock att beslut fattas vid samma möte som frågan lyfts på. Detta för att inte fördröja processen med att ta fram riskåtgärder för nytillkomna risker.

För det andra är internrevisionen ett viktigt verktyg för styrelsen att även oberoende av förvaltningen granska arbetet inom bl.a. de områden som Riksrevisionens frågor avser. Styrelsen har inrättat ett revisionsutskott som mer direkt leder internrevisionens arbete. Utskottet består av styrelsens ordförande och två av dess externa ledamöter.

Internrevisionen har i uppdrag att inte enbart ta sig an mer universitetsövergripande frågor utan även att varje år granska verksamheten vid ett antal enskilda institutioner och förvaltningsavdelningar. På så sätt får styrelsen en bättre insikt om bl.a. regelefterlevnad inom hela organisationen. Det är av särskild vikt i en organisation som är starkt diversifierad och tillämpar en tillitsbaserad styrning.

Riksrevisionens frågor

1. Hur följer styrelsen upp den interna styrningen och kontrollen?

En sammanfattande bedömning av den interna styrningen och kontrollen sker i samband med arbetet med årsredovisningen. Denna bedömning föregås dels av att styrelsen erhåller en årsrapport från universitetsförvaltningen och dels en årsrapport från internrevisionen. Löpande under året diskuteras frågor avseende intern styrning och kontroll huvudsakligen i samband med att internrevisionens olika granskningar lämnas till styrelsen tillsammans med rektors yttrande och förslag på åtgärder, men även då uppföljningen av riskanalysen och riskåtgärderna redovisas för styrelsen.

2. Hur är styrelsen involverad i arbetet med riskanalys?

Vartannat år under hösten tas förslag till ny riskanalys fram genom en intern beredningsprocess. Styrelsen ges i ett tidigt skede möjlighet att komma med inspel till riskanalysen. Förslaget diskuteras sedan vid ett sammanträde och beslutas därefter vid nästa sammanträde. Riskanalysen löper över två år och justeras vid behov. Riskanalysen och riskåtgärder följs upp tertialvis i enlighet med en framtagen årsplan. Uppföljningen inkluderar att säkerställa att risker, riskvärderingar och riskåtgärder är aktuella och att inga nya risker tillkommit. Enligt en fastställd rutin¹ ska utfallet i fullständig eller sammanställd form presenteras för styrelsen efter varje genomförd tertialuppföljning och i de fall uppföljningen visar att ändringar skett som rektor anser föranleda revidering föreslås styrelsen att besluta om att riskanalysen ska ändras. Exempelvis beslutade styrelsen den 16 juni 2025 att revidera riskanalysen för 2025–2026 efter en aktualitetsgranskning av riskerna vid den första tertialen 2025.

3. Vilken kommunikation har styrelsen med rektor om processen för att identifiera och hantera risken för oegentligheter?

Styrelsen som helhet kommunicerar med rektor under och i samband med styrelsens sammanträden. Varje sammanträde inleds med information från rektor om aktuella utmaningar, vidtagna åtgärder m.m. Det ger styrelsens ledamöter möjlighet till att med rektor diskutera även andra frågor än de som framgår av dagordningen för mötet. Vidare kan internrevisionens granskningar av enskilda institutioner eller teman ge upphov till diskussion rörande risk för oegentligheter. Frågan diskuteras också i samband med att styrelsen behandlar riskanalysen. Frågor av det slaget kan också diskuteras vid de informella möten mellan styrelsens ordförande och universitetsledningen som föregår varje styrelsesammanträde.

¹ Rutin för uppföljning av universitetets riskanalys enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll samt universitetets riskåtgärder, fastställd 2025-01-16, dnr SU FV-0144-25.

4. Känner styrelsen till faktiska, misstänkta eller påstådda fall av oegentligheter?

Styrelsen har inte informerats om några fall av oegentligheter sedan förra rapporteringen (2024-09-20). Inga sådana fall har behandlats av universitetets personalansvarsnämnd under den perioden.

5. Ser styrelsen några risker för brister i regelefterlevnaden?

I en verksamhet av sådan omfattning – vad gäller antal enheter och anställda samt omsättningens storlek – som Stockholms universitet finns det självfallet risker för brister i regelefterlevnad. Styrelsens bedömning är att universitetets arbete för att motverka och upptäcka brister generellt fungerar väl. För närvarande är de största riskerna kopplade till informationssäkerhet och dataskydd, där särskilda åtgärder därför vidtagits. Det pågår ett kontinuerligt arbete vid universitetet för att säkerställa regelefterlevnad, och viktiga verktyg för styrelsen för att upptäcka och följa upp brister i regelefterlevnaden är bl.a. internrevisionens och dataskyddsombudets förbättringsförslag.

Delges:

Riksrevisionen
